

E-731

S t o m a t a,

Kurroj

parasitā randam Itaisimā ben Itātimus
tōs Budawōnēs,

Kurri

ant ItlaiĶimo ir Pāgerinnimo Ubbagū ben Kitti ledakā

per Prūsū Zemē

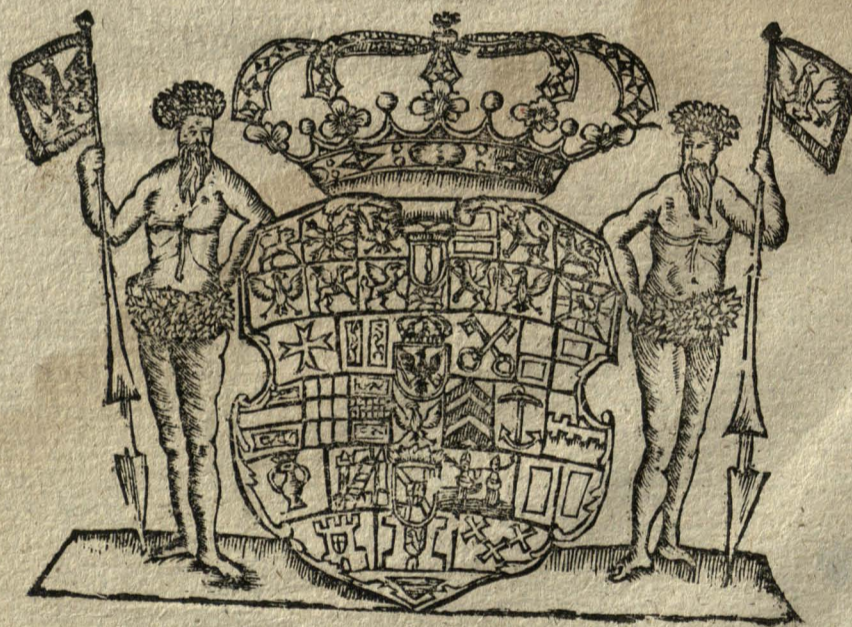
be Reikalo waikštinejanciū Zmonū,

Zepļavoje pabudavota ģra,

ant Naudās tū Padonū isdūta, Kurrie tise Kampūse Prūsū

Zemēs, Ryt-Prūsū, Lietuva, Ermland, Marienwerder
ben Riesenburg swadinnamūse,

g y m e n a.

Berline, 31. toj Dienoje Lapkriscio Menesio 1793. isdūta.

Karalauēzuse,
Kastais ispausta per G. P. Artunga, Karalaus Ispaudeja.

3

Ericus Willus, is Malonēs Diemo Prūsū

Karalus 20. 20. Mes jau is Pradžos musū Waldimmo
ypaczen tā Misi turrējom ir itaishti norejom, kad musū Karalysteje jau
nieks ne rasts butu, kurs ubbagaut eina, ir kad sennieji Zalneriei tikfray
aprupinti butu. O jeib sennieji Zalneriei, jey jau taip labbay paseno,
silpni ir pamarogē yra, kad uz Išlaikimā sawo Ghwasties jau patis bu-
tinay rupinti ne gal, ne per ne Wale turretu ubbagaut eiti; tolaus,
jeib ledakki Zmones Kurrie wis' aplinkuy waikstinej, ne isidūt' galētu, esq
senni Zalneriei; o passuczausej, jeib Ubbagai, Kurrie dar dirbt galētu,
o ne nor, bey kitti ledakki Zmones, Kurrie tik wis' aplinkuy waikstinej
pri Darbo galētu priversti but', tai ant to jau daug Wētosa Musū
Karalystēs Budawones pabudawotos ir itaishtos yra.

Mes tā Misi turrējom ir norejom, kad kolia Budawone ir toj
Dalije musū Karalystēs, Nyt. Prūsū waddinnamos, bey Letuwoj pabuda-
wota ir itaishta butu.

Bet Mes taczens is daug Priezasciū gerraus ir naudingiaus esant
numānom', tus sennius Zalnerus is tū Pulkū, Kurrie tosa cze jau min-
nētosa Daisa musū Karalystēs stow, ir Kurrie tūmi musū Malonēs wer-
tingais pasilikko, kad ubbagaut' ne ējo, kaip uzdrausta buwo, jū Temiskij
arba toj Wētose, kur jie iksolej stowejo, su Pagalba Musū wiernū Pa-
donū, aukstūjū ir žemūjū, pagelbet ir aprupint'; o Ubbaggams bey
kittiems ledakkams ir wis be Reikalo aplinkuy waikstinejanciams Zmo-
nems, passirtā Budawone diti pabudawot' ir itaisht'.

Ant to ir jau tokia Budawone Teplawoj ant Musū Rastū pabuda-
wota ir taipo itaishta yra, kad 400 Ubbagai ir ledakki, wis aplink waiksti-
nejanciu Zmonū, butent: 300 Wyrū ir 100 Moteriskū tokiū Budū i tā
gal priimti but, kad Wyrū wiename, o Moteriskes kittame Buttē su-
rinkti, sawo Walgē, Gerimā bey Drabūjū gaus, ir kiek galime bus, uz
tai cze rupis, kad tie cze surinkti Zmones taip pagerinti butu, idant saw
ir kittiems Zmonems wēl galētu naudingais pastoti ir iseit'.

O jeib tai tikfray ir gerray galetum bim istessēt', tai Mes rei-
kalingā esant' numānom', per kitta Gromatā prirasyt' ir istatytū:

ant 1mo. Kokie Zmones i tā Budawone Teplawoj pabudawotā priim-
mami bus.

ant 2to. Kokiū Budū Ubbagus turrēs nutwērt' ir i Teplawā nuggabenti.

ant 3to. Ant ko cze turrēs dabbot, kad tokius Ubbagus ir aplinkuy
waikstinejancius Zmones i Teplawā nuggabentus, tiems Ponams pa-
dūda, ir kaipo pries tūs Zmones turris passielgti, ir kokiā Darbā
jiems diti.

ant 4to. is kur ir kaipo Rastus ant Išlaikimo tūs Budawonēs turrēs
prassimant' ir surinkr'.

ant 5to. Kokiū Budū ant tū Ubbagai ir kitta Zmonū turrēs dabbot, ir

ant 6to. Kokiū Budū Itaishtas kitteds Budawonēs kittoms Budawo-
nems, kurrēs ant Išlaikimmo bey Aprūpinimmo wargingū Zmonū
jū senny padudawotos ir itaishtos yra, ne ant Iškaddōs, bet dar ant
Maudōs pareitis galletu.

I. Apie tūs Zmonēs, kurrie ī ta Budawone, Teplawoj' pabudawotā ir itaisitā, priimmami bus.

§. 1.

Skitta minnēta Budawone pabudawōta ir itaisita ģra ant Naudōs tā Padōnā, kurrie toj' Dālijē Prūsū Zēmēs, Rit-Prūsū wadinnamoj', taipojau ant Naudōs tā, kurrie Lētūwoj' bey tamme Kampe, Ermland, Marienwerder ir Riesenburg waddinname, ģwēna; sittaūdu Kampu rods, īs Pradžōs pri Rit-Prūsū priklauso, bet pasķuy pri tōs Daliēs Prūsū Zēmēs rokojamu ģra, kurri ī Wakarā ģra.

§. 2.

Todēl tiktai tas Ubbagš arba aplinē waikstinejās Zmogus, kurs eze aukštai minnetāse Kampuse nutverts' ģra, ī tā Budawone, Teplawoj' pabudawotā gal priimmamas but'. Bet jey tošs Zmogus per pasķuczausus trīs Metus wišados sittaime Kampe Mūsū Zēmēs buwo, tai jis ī sitta Budawone Teplawoj' ēsancze, ne gal priimmamas buti, bet ī tā Kampā, kur taip ilgai buwo, tur nugabbentas buti.

§. 3.

O kad tai ir butu, tai tikt Padonams prigul Ubbagus, jū Kampe ēsancius, aprupinti. Nēsa tai ne tiktai pagal Zstātimus wišōs Prūsū Zēmēs, bet ģpaczey pagal Zstātimus, kožnam Kampui musū Zēmēs sittaime Dālykē dūtus, askieis Zodzieis palepta ģra.

O tai ģpaczey tamme Palēpimme randame, kurs 28 toj' Dienoje Sultekio Mēnēšio Mette 1748. Berline īsdūtas ģra, ir kurrāme ant naujo prirasita ir palepta, kokiū Budū butinay pawargusius Zmonēs reikent aprupint; tolaus, kaipo tūs, kurrie be Reikalo ubbagaut eina, reikent korawot' ir jis pri Darbo priwerst', ir īs wišo, kad ir kaip ne wienam Zmogui ne turrētu dūt' ubbagaut eiti; tai taipojau randam' tamme Zstātimē, sittamē Dālykē 28oj' Dienoje Rugpjūcio Mēnēšio Mette 1750. Karalaucziye īsdūtame.

§. 4.

Skittā ir dar sitta Palēpimmā dēley Mēs norim', idant pawargusieji Zmonēs pagal sēlancius Zstātimus aprupinnami butu:

ant imo. Tam, kurs pagal Zstātimus Zēmēs Pawēldētojis tokio pawargusio but' gāletu, prigul sitta pawargusi aprupint ir īslaiķnti.

O ģpaczey Gentiems tai prigul, ar tas pawarges wiens īs Lewū. ar īs Senuciu, ar īs Dedyū, ar īs Awynū, ar Dkwū bey jū Moterū, ar īs Broū arba Sēserū Waikū, ir kas sittiems lygus butu, kad tewiķka Mace ir jau palowe.

Taipjau ir Broliet bey Sēserys sawo pawargusius Brolius bey Sēseris arba ir Pus. Brolius ir Pus. Sēseris, kad patis sawo Ģwasti jau ne gal īslaiķnti, tur aprupint. Jey arčiausas Pawēldētojis Gentē sawo pawargusi ne gāletu aprupint, tai sēlanciam Pawēldētojiui tai prigul.

O jey daugiaus Genciu butu, īs kurrū wiens tam pawargusiam taip arti Gentis butu, kaip līs, tai jie wiši, rods ne ligū Budū, bet kožnas tarp jū, kiek pagal sawo Turta tikt gālis, uš īslaiķing to pawargusio rupinti tur.

ant 2tro. Toks Zmogus, kurs pri tokijs Draugstēs priklausās, kurri sawo Pimmingus jau tur, kurriēis išilaitytis gal, arba, kurros tie, kurrie jei priklauso, tus Pimmingus tarp sawes sudedda, iš tū Pimmingū sawo Išklaikimq gal sulaukti, jey pawargēs butu.

O ypaczen tiems, ar Kupeziei butu, ar Nemestnikai, kurrie Miestūse sawo Draugstēs bey sawo Skarbnyčias tur, prigul už Išklaikimq tū rupint, kurrie tarp jū pawargē yra.

Taipojau ir Parapionai, ar Miestūse butu, ar Riemūse, už Išklaikimq Pawargusū iš sawo Parapijōs rupinti tur.

O jey Baznycz arba Ubbag. Skarbnyčia Riemūse tiek Pimmingū ne turrētu, tiek ant Išklaikimo Ubbagū arba toj Parapioje pawargusū Zmonū reikētu, tai Parapionai iš Miestū, arba iš Riemū, už jū Išklaikimq rupinti tur.

ant 3tro. Tam Ponui, kurs kokiame Kampe, arba kokioje Wlėtoje Waldzq tur, prigul, tus pawargusū Zmonēs aprupint, kurrie po jo ghwėna, o ne tiktai, kad Miescioniei, arba Gaspadorėi, ar Padonai butu, bet ir wissus tus, kurrie per pastučiausū Mettus po jo iš wiēno ghwėno.

ant 4to. Taijo jau ir Moteres, Našles, bey Waikai, dar ne užaugusieji, jey pawargē, tikray sulaukti gal, kad tokū Budū ir pagal šit. tus Istatimus už jū rupinama bus.

S. 5.

Pagal šittus Istatimus pri tōs Budawonēs, Teplawos ēsančids priklausa ir toje priimmami bus

I. ypaczen ir dykay,

- 1) wissi Ubbagai ir pawargusieji Zmonēs, kurrie ne jokio Zmogaus ne tur, kurriam ypaczen pagal Istatimus 4. S. prirakitūs, pūlas, už jū Išklaikimq rupint.
- 2) Wissi Ubbagai, kurrie rods Genčiū tur, kurriems pūlas, už jū rupint, bet kurrie patys taip labbay pawargē, arba iš kitta didžiū Priekščiū už jū rupinti ne gal.
- Wissi šittie Ubbagai ant imo ir 2tro minnėti, toje Budawonej Teplawos ēsančioje priimmami ir labbay gerray prikawojami bus, jey jie tik pas sawo Wyrausybe apšifakys, kad priimmami buti nor.
- 3) Ubbagai sawowalninki, kurrie Darba, žiems pasūlitq, apšifinti ne nor, arba tūmi, kas žiems ant Išklaikimo iš gerēs Szirdiēs ir Walēs dita yra, ne nor passikaldinti.
- 4) Ubbagai iš musū Žemēs, kurrie, passirtōs Wētōs, kur laikitis galētu, ne tur, bet wiss aplinkuy waikštinej.
- 5) Aplinkuy waikštinejantiēji Zmonēs iš swētims Žemēs, jey jie ne pagal prirakitūs Istatimus, butent; kaip Eigōnai, arba kaip aplinkuy waikštinejantiēji iš swētims Žemēs, ir jan antrq arba treczq Kart' nutwert, turrētu i Festinge arba Euktuse nugabbėnami buti.
- 6) Gesėliei, kurrie tūmi, ko iš Skarbnyčiū sawo Mistrū ant Čėringēs gauna, ne passikaldint, bet dar ubbagaut eidami, nutwert yra.
- 7) Wissi tie, kurrie be Pawėlijimo ir be Gro marōs iš didiōsės Wyrausybes per Riemus žais eina, arba su Zweremis ir Paulšėieis iš swētims

mōs Zēmēs, arba su Žaislais, arba su Werpėlieis ar su Kittais Nie-
kais aplinkui waikštinej' ir tūmi Piningū už pelnyti ješka. Wissi
kittie už Ubbagus ir be Reikalo aplink waikštinejančius Zmones laikyti
ir pamatiti, tojau nutwert, ir pas aičiausey esanti Sudza, Justiz-
amtmonq arba Promininkq tur nugabbėnami but. O jey szittai,
tolius Zmones pirm Kari' perklausinejys, rastu, jūs isz swėtimōs Že-
mēs esančius, kurrie tik pirmuczauq Kari' i musū Zemę atėjo, tai
jūs didden tur pgraudent', ir per Durėzū westi dūt', o jey sugryžtu,
i Teplawq tur dūt' nugabbėnti.

- 8) Taipojau ir tas sens Zalnerus, kurs kas Menesi is Malonės Doleri
gauna, o tik beubbagaudams nutwertas, i Teplawq nugabbėnamas
bus. Eje jis per 6 Menesius už tą Budawonę dirbti turrės, o tus Pin-
ningus, kurrus per kirtus 6. Menesius is Malonės Karalaus turrėtu
gauti, i tą Skarbnėiq, Teplawos esancze, dūti turrės. Jey antrq
Kari' be ubbagaudams nutwertas bus, tai jau isz idos Budawonės ne
gaus iseit, ir tą Doleri, kurri kas Menesi gawēs, jau niekados gaus,
bet kirtam sėnam Zalnerui jo Wėtoj' dūtas bus.
- 9) Ubbagus, i Miesiq kokiq ieit norėdamais, nieks ne tur šalin
warryti, bet kōznas, jūs pamėres, tojau tur nutwert' ir pas
Magistrōtq nuwesti, o jey Magistrōtas, jūs per klausinejys, tokius is-
ras, kurrius i Teplawq reikėtu dūte nuwesti, tai tojau ten tur nu-
gabbėnami but'.
- 10) Taipojau ir tie Zmones, kurrie bille kokiū Budū butu nussidejē, ir
už tai Korawonę sawo Festingēj' jau iskentejē, o tik dar ne passigėrimo,
arba gerrū Budū ne galėtu issilakytis, i Teplawq nugabbėnami yra.

§. 6.

Dėl szittā cze pastuczausey minnetū Zmonū Mesz ypaczen norim ir
palėplam, kad Wyrėsnieji bey Uzweizdai Festingū ir Cuktū taip Dyt-
Prusise kaip Lietuwos ir tūse Kampūse, Ermland, Marienwerder ir
Niesenburg, waddinamise, tą asztrū Palėpimq gautu, idant wissus
tus, kurrie cze Kallejime hūwo ir nū kurrū ne tikėray galėtu žinnot', hau
jie ir po Korawonės sawo iskentėdōs, gerrū Budū Gwastē sawo galėtu
isklakti, dy Menesū pirm to Czėso, kurrame jū Korawone jau passi-
baigusi, iszklausinėtu: kur ir kokiū Budū jie, isz Cuktusēs iszėjus, sawo
Gwastē iszklaikysent, mislitu. Jey dabdar wiens tarp jū isz gėrōs Wa es
norėtu i tą Budawonę Teplawoje itaisitq, nugabbėnamas buti, tą tojau,
kad Korawonę sawo jau iskentėjo, ten reik' nugabbėnti, ir cze su
iūm ypaczen gerray tur elgti'. Bet jey toks kalins ja i butinay noretu
paleistas buti, o daugiaus sakyt' ne galėtu, kaip tiktai, kad rods Darbq
wlaukti ir rasti mislij', tai tokiq Zmogū rods po iskentōs Korawonės
reik' paleisti, bet jam taczaus sakyt' ir paėpt', idant jis, jey po Medėlēs
perėjusis Darbq ne butu radēs ir gawēs, tojau wėl apsilakytu, idant i
tą Budawonę galėtu pūimamas buti; bet jey tai ne darytu, o pastuy
be ubbagaujant, arba kokiame Nussidėjime, nutwert's butu, tai dar il-
giaus Kallejime turrės passūt'.

Bet jey issirastu, kad šokū arba tokiū Priėjaszėiū dēlen toks Kalins
ne galėtu paleidzamas buti, tai Wyrėsnieji bey Uzweizdai Festingū arba
Cuk.

Cuktusi šittus Priekšcīus tur uzrašyt' ir tiems Sudžioms padūti, kurrie tam Kalinui Promā padare ir tā Korawone pašore, o šie Sudžos pagal pirmajē Pērklaušinejima, su tūm Kalinū laikīta, ismēainti bey šaktyti tur, bau po iszkentēds Korawonēs butinay galētu ir reikētu paleidžamas, arba i Teplawā nugabbēnamas buti.

Priegtam Mes šittūmi astrey palēpjam': idant wiššī Sudžos taip Dyt-Prūsise, taip Lietuwoj ir Kampūre, Ermland, Marienwerder bey Niesenburg waddinamūse, ant tā Istatimū Prūsū Žemēs, kurriše prirašita yra, kad tokie Žmonēs, kurrie ant naujo nusišdedda, i Teplawā pri Darbo tur nuggābenami but', diddey daboty, ir pagal jūš pašielgtu.

§. 7.

Kad nutwērti Ubbagai, arba šitti aplink waišštinejantieji Žmonēs Waiškū drauge tur, tai tus ant Raktū tōš Budawonēs Teplawoj' ēšančīs, jey jū Gimidytojei i tā Budawone reikētu priimmami but', taip ilgay, ikki patis galētu užvelnyt, kas ant Išklaikimo reikia, i Miestus arba Kiemus reik' nusūsti, ir tēn užauginti dūr', jey Wyrausybe eje gnywēnanti, tai pawelīt' ir su gera Wale jūš priimt' norētu.

§. 8.

O kad tarp nutwērtū Ubbagū kas butu, kūrš neišgitingā Riggā arba Rōnā turrētū, tai tas, jingū i Teplawā reikētu nugabbēntas buti, i diddiejē Szpitole, Karalauczyje ēšančē, nugabbēnamas bus, o eje ant Raktū tōš Budawonēs Teplawoj' ēšančīs taipo aprupintas bus, taipo pagal Istatumus Szpiudlēs prirašita yra.

§. 9.

O ne tiktai tie Ubbagai ir aplink waišštinejantieji Žmonēs, jau §. 5. minēti, bet priegtam dar ant Ilro. ir iškliū Priekšcīū, ir, kad dar eje tā užmokēt galētu ir norētu, galēs priimmami but':

- 1) Ubbagai, kurrie rods iškliū Genčū, arba iškliū Draugystēs bey Škarbnyčū Nemestninkū, arba iškliū Ubbag. Škarbnyčū pagal Istatimus §. 4. jau minētus, sulaukti gal, kas ant jū Aprupinimo bey Išklaikimo reikia, kad tiktai tie, kurriems pilas, jūš aprupint', apie šittā Aprupinningā su tais Ponais, per tā Budawone, Teplawoj' ēšančē, statitais, kalbet' ir su jūšis šokū arba tokū Budū šitiki jėškotu.
- 2) Žmonēs, kurrie tik ant keliū Mēnēšū i Teplawā reik' nugabbēnami buti, idant eje pagerinnami butu.
- 3) Taipojau Lemams bey Apelunams arba Parupitojiems Wale yra, šamo Waišus arba Penokus, kurrus nor dūt' pagerint', ant trumpo Čžėso i tā Budawone Teplawoj' ēšančē, nusūsti. Bet Lemai tai tik su Pamėlijimū tōš Wyrausybes, po kurrōš stow, o Apelunai su Pawėlijimo tā Ponā, kurriems palēpta už Siratas bey Betėwjius rupinti, daryti gal, o pašuy su tais Ponais, kurrie per tā Budawone statiti ir Karalauczyje gnywēna, apie tus Pinningus, kurrus eje ant

Išlaikimo tū Baikū pridėti turrēsent, kalbėti ir su jieis sutikti' ješ.
Koti tur.

§. 10.

Raczeig ta Budawone tiktai už 400. Žmonū itaisyta yra, tai tikl
sulaukti galime, kad, jey tiktai tus Pinningus, kurrus Padónai sudės,
ir dar šep is kuttur kur atiras, grazen cze sulaikys, dar tiek likjent, idant
dar daugiaus Žmonū, jey reikalinga butu, galētu priimmami ir aprupin-
nami but'.

Bet jey cze 400 Ubbagū arba lebakū Žmonū ne suffirastu, tai
tie cze surinkti ir sulaikiti Piningai ant to ir taipo wartoti ir išdūti bus,
kaip §. 131. palepta esant' girdešim'.

II. Apie tai, kokiū Budū Ubbagus bey aplink waikštinejan-
čius Žmones turrēs nutwert' ir jūs i tą Budawone, Teplawoj'
ėsančę, nugabbėnti.

§. 11.

Cze pirmiausey sėkančius Įstatimus prirasyti norim, pagul kurrus
Kielwiens elgtisi tur.

- 1) Koznq nutwertq Ubbaga arba be Reikalo aplink waikštinejanti Žmó-
gy tojau reik perjeszkot arba fšintierot'. O tai pawélita yra ir prigul
Koznam Wákmistrui, Szaltysui, irgi tiems, kurrie ant Waktós yra.
Pinningus, Gromatas ir kittus Popierus, is wisso, wissus Daiktus,
kurrus drauge tur, o jam nelabbay reikalingi yra, jam tojau atimti ir
podraug su jūm' i arciausey esanti Miestq, Dwarq arba pas arciausey
esanti Sudzq tur nugabbėnt', kurs je pirma Kart' perklausinētė galėtu.
- 2) Sudzq, be perklausinedams tokiq Žmógy cze ypaczey ant to tur žurēt',
bau tas toks butu, kurri reikėtu i Teplawq nugabbėnti, bau toks ne
butu; bau tai cze tojau galetu numanyt', arba, bau dar turrėtu
abbėjoti.
- 3) Jey Sudzq tojau numannytu, kad šitts nutwertas toks ne butu, kurs
pri tós Budawonės priklausa, arba pareina, tai je tojau ten tur dūt'
nugabbėnti, kur reik nugabbėnamš buti. Butent: tq, kurs is tikro
nussidėjes, arba tikl rodosi, kad nussidėjes, pas tq Sudzq, kurriam
pūlas, jam Prowa darnti; tq, kurs i Kalėjimq tur nugabbenamas
buti, i Kalėjimq, o tq, kurri Wyraushbe, is Kofio Dwaro, arba
Draugyste kofia tur aprupint', pas tq nususti tur, idant je aprupint
galėtu.
- 4) Bet jey passuciausame Dalhke ta Wėta, i kurre tas nutwertas reikėtu
nugabbenamas buti, toiaus is cze butu, ne kaip Teplawa, tai rods
pawélita yra, je i tq Budawone nusust', bet tie, kurriems pūlas, je
aprupint', su tais Ponais, per tq Budawone statitais ir Karalawcjuje
gymėnancieis, apie tus Pinningus, kurrus cze ant Išlaikimo to Žmo-
gaus pridet turėtu, suffikalbet ir tarp samės sutikti tur.
- 5) O wissuse kittuse Dalhuse, jey pagal pirmoje Perklausinesimq ne
tojau issiroditu, kad tas Nutwertas pri tós Budawonės ne priklausa,
tojau reik už tai rupint', kad i Teplawa nugabbenamas butu.

6) Tie

6) Tie Ponai, per tā Budawone statiti ir Teplawoj' ghwēnantieji tā at-
westā Zmogu tojau su gera Wale tur priimti, o cze tolaus apsimisli
ir istirinēt, bau jis ir tikkray reiketū cze priimmamas buti, o jey is
rastu, kad bille kokiems kittiems Zmonems prigultu, it aprupint' ic
jie tai galētu, tai it tojau paš tūs tur dūt' nugabbenti.

7) Dēl to, jey wieng' israstu, kurriam npaczey prigultu, uż tā Nut-
wertā rupint', tam nū to, kad it nūsusti nor, tojau tur rāst, idant
wisā galētu itaisht' ir prigatānt', kas ant io Aprupinnimo reikalinga,
arba, jey norētū, kad jis toj' Budawonej' passūktu, su tais Ponais
Karalauczuse ghwēnantiejs apie tūs Pinnings, kurrus ant io Jē-
laikimo hittoj' Budawoneje reiketū pridēt', jussikalbet' ir sutikt' galētu.
Cze ir jau kiekwiens permanis, kad tam, kurriam npaczey pūlas', uż
Jēlaikimā to Nutwerto rupint', ir prigul, wisus Rastus, kurrus
ta Budawone hitto Zmogaus dēley jau turrejo, o kurrus tas rutwer-
tas su jawo Darbu ne gallejo isligint, arba użmokēt, wēl atgalos
Duri.

§. 12.

Mēs tā Budawone Teplawoj' ēsanczē npaczey dēley to norejom ir
dawem pabudawoti ir itaishti, jeib Musū Karolyste nū wisū Ubbagū bey
wisū kittū ledakkū ir aplink' waikštinejančiū Zmonū, sakht' ne ga in-tū,
kūmi isilaiska, czystita butu, ir taipo Musū Patōnai be Bain-ēs galētū
ghwēnt', tā saw użpelne palaisht, ir to priwalhtu bijotis, kad tokie
nelabbi Zmones jiems grumzdžia.

§. 13.

Ant imōs Diendōs Karwelinnio Menesio, 1794. hitta Budawone
atbarnta ir Zmones jau ita priimti bus. Padonai dar 6 Menesius
pirm to, apie tai Zinne gaus. O nū tōs Diendōs jau ne wiera n Ubbagū
nengi kittam ledakkam Zmogūjne Walle bus, ney Ant-Prusite, ney
Lietuwōj' nengi tūse Kampūse musū Karalystēs, Ermaland, Marienwer-
ber ir Niesenburg, waddinnamūse, tolaus aplink' waikštineti.

§. 14.

Ne tiktai Wyrausybei pūlas', uż tai is-wissōs Suldōs rupint, idant
tokius Ubbagus ir aplink' waikštinejančius Zmones istirinetu ir nut-
wertu, bet ir kiekwienam Ukininkui priaul, podraug uż tai rupint'; o
kadangi tai wisā wiens ne darnti gal, tai kožnam tik prigul, Ubbagū
istyrēs, ar pamācēs, Wyrausybei tai apjāht', o hitta io Wardā użty-
lēs, jengū jissai norētū.

§. 15.

Jey kas tokiā Ubbagū użsleptu, tai jis tūmi Musū tewiskai Mislei
bey Walei, kurri §. 12. randama yra, prissistengia, ir taipojau tai gai-
sinna, kas wisšiemis Padūnamis darnti pūlas', butent, uż tai tikkray ru-
pint, idant Artimas nū Jēkadōs apsaugōtas butu.

Todel tas, kurs hitrame Dalhke šlektai passielgs, nukorawojamas
bus, bet kurs su gera Wale ir is-wissōs Suldōs atliks, kas jam cze pūlas',
Draudz is to sulaukti gal.

§. 16.

Jey kas dar po to Czeso, kaip jau ansakita, kad ta Budawone gatawa, ir Zmones jau priimmami yra, kokiam Ubbagui, arba kitiem be Reikalo aplink waikstinejančiam Zmogui ar Dwarą dūtu, ar ji i sawo Mammus priimtu ir Rakwynę dūtu, tai tas už tai dy Doleru ant Stropdōs moketi turrēs, arba kiek nukaltēs, nukorawotas bus.

Karčiauninkai, o ypaczen tie, kurriems pilas' ant Dawado Zēmēs je žurēt' ir laikt', ta Stropą dwilinką turrēs dūti; o Wyrausybes, butent Miestuse Magistrotōs, ir kurrie tam priklausą, tolaus: Edelmonai ir tie Ponai, kurrie sawo Dwarus tur, jū Rastininkai, Kemmeriei ir Prowininkai, tolaus: Amtmonai, Justis. Amtmonai, Sudjos, Purst. mistrai, Lēsēninkai, Wakmistrai, Szaltyšei, ir kas tiems logus keturalinką ta Stropą turrēs dūti, jey apludditi bus, kad jie kokiam Ubbagui, arba kitiem ledaklam Zmogui tncioms dawe aplink waikstinēt, ar je dar paslepe, ir ne isiliko, kas jiems cze pilas'.

§. 17.

O jeib ne wiens is tū, kurrie ikšoley be Reikalo aplink waikstinejo, tūmi issikalbet galētu, sakyti norint', ne zinnojes ni sitti Zstatimū bey ni to Uzdraudimmo, tolaus, jeib kiekwiens is jū dar Czeso turrētū, Wētą jekol', kur dirbti ir gerrū Budū sawo Gwasti islaikyt' — arba, jey is swetimōs Zēmēs butu, wēl atgalos eit' galētu, tai 6. Medēles pirm to Czeso, kaip pradēs tokius Ubbagus ir ledaklus Zmones nutwert ir i Teplawą nuwest, wissisa Bazynčiosa tris Medēdienas, butent po kitz kittōs, wissą, ką kožnam apie ta Budawonę ir jōs Zstatimus zinnoti reikia, podraug su Suglaudimmi is kittōs Gromatōs, p. skaitoma ir taipo wissiems i Zinę dūdama bus. Runingai ir del to, Medēdienoje, pirmōs, kurroj pirmą Kart' ta Gromatą passaitys, sawo Parapionus ant to atwadys ir ragraudēs, idant wissi grazen sussirinktu ir ant to tik. kray klausytu, kad ta Gromata passaitoma busent.

§. 18.

Tas, kurs bille kokiam Zmogui, kurrio Mammai ir Turtas su degge, arba kurri kitz Megillukkis tropijo, Gromatą dūs, su kurre jis galētu ubbagaut' eiti, pirmą Kart' 50. Dolerū, o antrą Kart' 100. Dolerū turrēs ant Stropdōs dūti. O jey tas Ubbags ta Gromatą is Wyrausybes, swetimoj' Zēmėje esančios, butu gawēs, tai ant tōs §. 16. istatitōs Stropdōs cze ne žureta bus, bet sitts Ubbags, ta Gromatą turris, pirm' Kart' nutwertas ir is swetimōs Zēmēs esąs, per Rubezy westas, o jam wēl sugrozjus, i Festingę nugabbenamas bus.

§. 19.

Toks Ubbags, tikt su ta Gromata kožną Kart' pas arciauseny esančię Wyrausybę, ar si butu Magistrotas, ar Amtmons, ar Edelmons, tur nugabbenamas buti, kurrie wissi jau zinnos, ką su jūm', pagal Zstatimus §. 11. prirasitus, darrnti turrēs. O tie, kurrie tam Zmogui ta Gromatą dawe, wissus tus Piningus užmokēti tur, kurrius cze turrejo isdūt, idant ta Ubbaga galejo pas Wyrausybę, arba i Teplawą nugabbenēti.

bēnti. O jey ta Wyraushbe, kurri tam Ubbagai tā Gromatā da ve, swētimoj' Zemēje butu, tai tas Ubbags pats wissus Rastus uz mokēti tur, bet kad jis tai ne galētu, tai ant Rastū Kamarōs gabbēntas bus.

§. 20.

Tie, kurrie tokiā Zmogū isdūs, kurs Zstatimus sīttoj' Gromatoj' prirašitus peržengēs, ir dēl to Stropā dūti tur, wienā Dylkā nū m Piningū gaus, kuris sīttoj' Zstatimus peržengēs, uz mokēti turres, o antras Dalhkas i Skarbngēiā tōs Budawōnes dētas bus. Piningus, cze jau isdūtus, tūs peržengēs Zstatimus wēl atgalos dūti tur, kaezeig tas Zmogus dylkay perklaušnētas bus.

§. 21.

Tūmi ir tokiū Budū tiktai, butent kad Kōznas tarp Musū Padonū didden procewōtusi, idant pagal Zstatimus, sīttoj' Gromatoje prirašitus, tikkray passielgtu, ir aplink waikštinejancius Ubbagus tojau nutwertu. sulaukti galim, kad tas uzkadingas Papratimmas, butent ubbaganti, galetu uztruffintas ir gaisinras buti, togidēl M s i e tā istatitā Stropā arba Korawōnē ne wienam Zmogui, nē jokū Budū ne galim, neigi ne norime atleisti, o sītta Musū Wale jau nū tōs Dienōs tur ispidita but, kurrōj' sītta Gromata apšakoma bus.

§. 22.

Mēs rods ne jokū Budū ne norim uzdrausi', neigi tā Zmogū dūt' stropoti kurs mielaszirdingay ir dūšningay prieš Pawargūsus isširodā; Mēs tai toliaugiaus wēlijam, ir is Musū wiernū Padonū, kurrie sīt tame Dalhke isšolej jau grazej isširode, tikkray sulaukiam, jog tarp mielaszirdingay ir dūšningay prieš Pawargūsus, su kurrieis wienoj' Wētoje gwyēna, tolaus isširodisent. Mēs tiktai tai uzdraudziam ir tā norim stropoti, kurs tinginiems ir be Reikalo aplink waikštinejantiems Ubbagams ir niekam ne wertiemis Zmonemīs ne Česū Domanas dūda, kadangi is to ne Nauda, bet Zpkada atšranda.

§. 23.

Wissiemis, kurrie ant Dowado Musū Zemēje dabboti ir laikyti tur, wissiemis Purstninkams, Szaltysiemis ir Karciuninkams pilai' ir prigul, ložnā Ubbagā ir be Reikalo aplink waikštinejanti Zmogū tojau nutwert, ir pas Sudzā, cze arciausej ēsanti nuwest', ir jamui padūti.

§. 24.

Kurriam rods ne palepta ir ne prigul, kad pats Ubbagā uztruffintu ir nutwertu, tas tikt Wyraushbei apšakyti tur, kad pamatitu Ubbagā.

§. 25.

Kad Ubbagai i Dwarā fokig, ar i Karciomā, arba i tokiā Wiētā ateitu, kur tikt kelli Dammāi yra, tai tie cze gwyēnantiesi jis tojau tur nutwert', ir pas Szaltysū, arciausej gwyēnanti, nuwesti, jey tā Stropā §. 16. prirašitā dūti ne noretu. O Szaltysus, tā pacig Stropā is-

wengt' norebams, jis be jokio Atskalbejimo, tojau tur priimti, ir uz tai rupint, idant jis tojau pri Sudzys, arciauseny gywenancio nugabbentu.

§. 26.

Jey kas Ubbagus, kokiame Dware, ant Lauko bille koki Miesto esanciam, arba Dware, pri Miesto koki priklausanciam, jengū ir toli nū to buti, nutwertu, tai tūs tojau pas Magistratą to Miesto reik nugabbenti.

§. 27.

Magistratui ir Kiekvienam sittam Sudzai, Kuriam tokie Ubbagai ar aplink waikštinejantieji Zmones atwesti ir puduti yra, prigul, jis taipokai §. 11. priraskita, perklausinet', o kadangi tai ant to, idant iskurinetu, bau sittie Ubbagai tokie butu, kurus reiketū i Teplawą nusist', arba isturinetu, kuriam pareitu, jis aprupint', tai eze ypaczen tai is ju isklausinetu tur: kur jie gimme, kokie ju Gimdytojei bey Genty, koki Nemesta arba Darbus iskoien ware, ir kumi issilaitę; tolaus, kas jis werte, ubbagaut' eiti; taipojau, kur jie per passuciaunus tris Metus gyweno, arba, jey niekur passirtos Wets ne turrejo, isklausineti tur, kur jie per passuciaunas Dienas bumę, ir kas tam lygu. Sittai po Sudza jis isklausineti, ir pagal tai, ka eze isklausejo, su jies daryti tur, kas Statimuse, §. 11. randamuse, sittame Dalke priraskita yra; butent, taipojau tūs, nū kurriu tojau issiroda, kad reiketū i Teplawą nugabbentami but', kaip ir tūs, nū kurriu tai dar ne taip askien issiroda, i Teplawą nugabbenti dūt'. O jey jie is swetimos Zemes, ir tik pirm' Kart' eze nutwertū butu, tai jiems per tris Dienas butent, kas Dien' po 12. Enkiū, taip skaudzen dūti tur, kaip pagal Drutumą Kuno kiekvienam reiketū, passun jis didden pagraudent', idant ne wél sugrįztu, o potam per Rubezū gabbenti dūt'. Jey dabbar toks aplink waikštinejas Zmogus anto Kart' i Masū Zemę ateitu, tai ji ant wienu Met' i Festungę, o trecio Kart' ateitu ir nutwerta, ant Česio koki, dar ne passirto, i Teplawą ant jo Pagerinnimo tur dūt' nugabbenti.

Bet jey tie Zmones is swetimos Zemes, arba tokie butu, nū kurriu, kad jis Teplawoj' ant naujo perklausinet', issiroditu, kad jie ten, kur gimme arba gyweno, turretu aprupinnami but', tai su jies tai daryti tur, kas pagal Statimus §. 11. Num. 6. 7. priraskita randama yra.

Jey kas nutwerts ir Wyrausybei arba Sudzoms jau atwestas ir padutas yra, tai sittie Sudzys o ne tur wél paleist, bet je tikray perklausinet', o jey jie, je perklausineje, dar ir ne tikray galetu zinnot' kas su juim daryti reikent, tai jiems tik prigul, tiems Ponams, per to Budawone, Teplawoj' esancze, statitiems, Karalauzuse gywenantiems, (General Direkzion waddinami) tai tojau afsakyt', kad eze wienu Ubbaga nutwere ir i Kalėjimą iwedde, idant tie Ponai passidyt' ir sakyt' galetu, kas su juim daryti reikent. Taip ilgay to Ubbaga tikray tur pakawot', pawaktot', ir gerray su juim tur passielgtis. Bet kad sitts Ubbags arba aplink waikštinejas Zmogus toks issiroditu, kurs, pagal Statimus, sittoj Gromatoj' priraskitus, Teplawoj' tur priimmamas buti, tai je ten tur dūt' nugabbenti, o to Gromats, kurroj' wiska paraskita, ka eze is

jo is Klaušnejo, tojau, jey ta Weta, kur ji nutwere, ne toli ni Teplawds butu, tiems Ponams, Teplawoj' esantiems, per Pusto toj greitan tur nususti, idant jau anskiaus Teplawoj' butu, ne ka p'ia Znoaus nugabbens. Bet jey ta Weta ne toli ni Teplawds, tai tq Gromatq podraug su tum nutwertu Zmogum' gal nususti.

§. 28.

Kozna Kart' tiems Ponams, per tq Budawone statilems ir Teplawoj' ghwentiams, Warda to Ubbago, Weta ir Diena, kurroje ji nutwere, bey tq Diena, kurroj' je sa we iswest', tojau per Pusta tur nurasht', (bau dy Dolery Stropq turreš diti) idant tie Ponai jinnot' galetu, bau wissi nutwertu ir jau isgabenti Ubbagai is t'kro i Teplawa ateina, arba bau kelli, ir kurrie is ju, be gabenant', butu isbeag. Jey dabbar Ufkininkai Ubbaus, arba aplink waikstinejancius Zmones to- kioje Wetoje butu nutwere, kurri toli is ten butu, kur ju Wyraushe ghwena, o tus Ubbagus 2c. tiesog i Teplawa nugabbent' noretu, tai pirm- jausen sawo Wyraushei tai epjakyti tur, idant si tai i Teplawa nurasht' galetu, kas ant to reikalinga.

§. 29.

Koznas ant ta Gromatū, kurroja sittokius Daiktus i Teplawa miraba, ant Wirbaus uzasiti tur: Daiktai apie Pawargijus, Ky- Prūsise esancius; idant uz tas Gromatas ant Pusto nieko ne uzmolet' turretu.

§. 30.

Tankien randosi, kad Ufkininkai ir kitti Laukininkai, kurrie Dwa- ruse arba kittosa Butrosa, atskiray kur esanciu; ghwena, del bokiu arba tokiu Prizaciu bijas, wiera arba dangiaus tokiu aplink waikstinejanciu Zmonu, o ypaczen bijas, Cigonus nutwert'; todel tokius Ufkininkus ir Laukininkus sittumi gradienti norim, idant, pamate tokius aplink waikstinejancius Zmones, tyloms pas arzauseny esanti Garnisune ar Kalnerus nueitu, ir jus atwaditu tus Zmones nutwerti. Bet cadd' jie uz Kozna nutwertq 15. Grafu tiems Kalneriems tur uzmolet'; o kittus Pin- ningus is ds Budawones, Teplawoj' esancios, wel atgalos gaus, jey Daugumma tokiu Zmonu, arba tikt' dangiaus, kaip dy jutu nutwere ir atgabeno. Uz Waikus, 12. Meru dar ne esancius, ce nieko ne uzmo- keta bus.

§. 31.

Jey is hille kokio Kiemo ne dangiaus kaip tikt' wieng arba dy to- kiū Ubbagu 2c. ta part Czesa isgabent' reiketū, tai Wyrai jus gabenti tur, kurrie druti, ne apsigerra, ir ant kurreu galli passitikkēt; o tarp ju wiens ismintings ir wiens Zmogus kittiems ant Uzweizdo buti tur. Szittie Wyrai tus Ubbagus ni Kiems Kiemo wesi tur, o eze wiens miers, ar tas Kiems po Waldimmo Edelmono, ar Kelmerio, ar po Amtmono, ar Magistrote butu.

§. 32.

Szittie Wyrai, Ubbagus gabenantieji podraug uz tai stoweti tur, idant ne wiens is ju ne isbegtu, todel diddey ant ju tur dabor, irai,
D
jey

jei reikalinga butu, jūš surišt'. O jei jūš turrētu per Girrę gabbent' tai daugiaus Wyra reik drauge sūst', kaip, kad jūš ant Wießkelio gab- bena, kur Girrā nera.

§. 33.

Jei daugiaus, kaip ty Ubbagū, tam' pačiame Czesė turretu is- gabbent dūt', (tarp kurrū tikf Wakai, 12 Mētū dar ne esa, ne rokojami) tai tūš tikf is ten, kur jūš nutwere, pri arciausey ēsančios Garnisunės (Regimento) tur nugabbenti dūt'. Iš eze Zalneri jūš pas Littā Garni- sunę tur nutwēst, ir taipo wis tolyn. Kozna Garnisune ant to Palėpim- na is Berlinės gaus. Pirmaji Garnisune, pri kurrōš tie Ubbagai nu- westi, tiems Wyrams, kurrie jūš eze atgabėno ir padawe, Gromatā dūti tur, kurroj', lyg kaip §. 51. prirakita yra, Wardas kozno eze pa- dūto Ubbago ir aplink waikštinejančio Zmogaus tur užrašitas buti, po- draugy su tais Piningais, kurrus tie Wyrai, Ubbagams ic. ant Cze- ringės drauge gawo.

§. 34.

Jei Zalneri kofiq Pulka tokiū Ubbagū ir aplink waikštinejančių Zmo- nū turretu isgabbenti, tai jie už koznā Ubbagū ic. ant koznōš Mylēs. 11. Graš. ir 1. Szilling. gauti ir tus Piningus tarp sawes dalytis tur. An- traji Garnisune pirmajei tus Piningus tojau wēl atgalos dūti tur, o treczaji antrai, ir taipo wis wienu Garnisune Littai, ikki Ubbagai i Teplawā nugabbenti, kur tiems Zalneriems, kurrie tus Ubbagus ir aplink waikštinejančius eze padūda, wissus tus Piningus is Skarbnyčios, toj' Budawonej' ēsančios tojau wēl atgalos dūs. Bet jei tie Zalneri wie- nam nū tū Ubbagū butu is begt' dawę, tai jie ne tiktai nieko ne gaus, bet tie, kurrie to kalti, priegtam dar lyg taipo nukorawoti bus, kaip kad Zalnerui nutwertam butu dawę isbegt.

§. 35.

O jei tikfray zinnoma butu, kiel Mylū nū kiel wienu Kiemo, o ypaczy nū kiel wienu Miesto, Musū Zemėje ēsančio, kurriame Zalneri stow, ikki Teplawōš butu, tai Wyrausybe podraug su wyresneiseis Uz- weizdais Regimentū už tai rupis, idant koznas Regimentas Toblycia gautu, kurroje tai tikfray isrokota ir užrašita bus, kiel Mylū nū wienu Miesto kur Zalneri stow, ikki Littā ēsant, o pagal Littā Toblycia wissus Ubbagus tures gabbenti dūt' ir Piningus, eze reikalingus, užmolet.

§. 36.

Tas, kurs tokius Ubbagus ic. ar su Miescionieis ar su Burais i Teplawā nugabbent' dūda, už tai eze diddey rupinti tur, idant tie Wy- rai jūš tū Kellū westu, kurs is eze, kur jūš nutwere, tiesausey i Teplawā eina, ir ant kurro greicausey ten galetu nukellaut.

§. 37.

Szitto deley Landrotams, Steuerrrotams ir Amtmonams palepta bus, idant tikfray istirinētu, ir gražy užrašitu, kur Kėlas, ant kurro
nut.

nutwertus Ubbagus galētu gabbent', nū kožno Riemo, jū Kampe arba
Walsczuje éfancio, i Teplawa eina.

§. 38.

O tą Relq kielwiens jau prirasiq ras, tósa Gromatosa, (Trans-
port. Pasais waddinamosa,) nū kurrū kožnas Magistrotas, Dwarš
bey Riems tief gaus, kief jam reikia. Tosa Gromatosa Landrotai, Steuerro-
tai ir Aintmonai taipjau prirasiq tur, kur tie Wyrai nutwertus Ubbagus
turrētu nugabbent' ir. kief Mylū nū wiensš Wiēds ikli kittōs yra, o tai
taip gerray tur prirasiq, jeib kielwienq Pus. Myle, irgi kožna Bertaini
Mylēs galētu zinnot'.

§. 39.

Miescioniems, ir Ukininkams arba Burams už tai, kad tokius
Ubbagus re. gabbēna, nieko ne galim užmōkēt'. Nēsa jie jau iš to Nau-
dōs ganna turrēs, kad jau ne wienam žmogui walle ne bus, tarp jū ub-
bagaut' eiti, ir jiems jau deley to, kadangi dabbar be Baimēs gales gy-
wenti, pareina ir pūlas, tai su gera Wale ir dykay darnti, kas eze pri-
rasita yra. Bet tiems, iš tū Miesū arba Riemū, iš kurrū tankiey to-
kius Ubbagus reik' tolyn gabbenti, nyaczej arti Teplawōs gywenantiems,
tie Ponai iš Karalauczū, per tą Budawonę statiti, (General. Direkzion
waddinami) pagal Wertybe už žogus nor dūt užmōkēti.

§. 40.

Eyg taipo ir iš tōs paciōs Priezastiēs Miescioniems ir Burams,
Kofieis ir butu, ir po kofio Pono gywentu, prigul, su sawo Bezimmais
apsirgūsus Ubbagus tolyn wēsi, kairpo jiems pūlas, Ubbagus, jiems at-
westus ir padūtus priimt' ir tolyn gabbenti.

§. 41.

Wiens Miers yra, ar Żalnerai, ar Miescionei, ar Burai sittokiūs
Ubbagus šalin gabbēt' turrētu, wissi iš jū už tai rupinti tur, idant jūs
be gabbēnant', su seis niekur ne apsisotū, neigi užtruktū, bet kas Dien
jis šubjey tolyn gabbētū, be atbojant ant to, ar Redēldiena, ar kitta
šwenta Diena butu.

§. 42.

Jey bjauro Kelo deley tikt galima butu, tai jūs kas Dien', mažau-
sey tris Myles tolyn gabbenti tur.

§. 43.

Stittie Wyrai, Ubbagus gabbēnantieji, ne jokiamē Rieme ilgiaus,
kairp tikt wieng Adynq tur apsisot, neigi ilgiaus užtruffinnami buti,
jengū ne jau butu aptēme, arba tikt aptemtū, pirm neng i sekanti Rieng
galētu nueit'. Už kožna Ubbaga tas stowēti tur, kurriam wissi pa-
dūti yra.

§. 44.

Wyrai, Ubbagus gabbenantieji kožna Kart' istōs Wetōs, kur
išēina, Gromatq drauge gauti tur, kurrej tur parasiq but':

- 1) Bardas Kiekwiens Ubbago isgabbēnto, irgi kur jis gimmes;
- 2) Kaipojis iszur, ir kokiis Rubais apvilktis.
- 3) La Beta ir Diena, o jey galma, ir Udyna, kurroj' nutwertis.
- 4) Kur ir kaipojis pasirodes ir nutwertis.
- 5) Diena bey Udyna, kurroj' isgabbentis yra.

Taipojau hittoj' Gromatoje tur uzrasiti but tie Piningai, Gromatos, bey wissi kitti Daiktai, kurruš pas ta Nutwertą rado, o wissus hittus Daiktus reik uzpeczwētyt' ir podraug su tum Ubbagū, tiems Ponomams per ta Budamone statitiems, Deplawoj' esantiems, nususti.

Priegtam ir dar hittoj' Gromatoje tur uzrasita but, kiek Piningū ant Išklaikimmo to Ubbago, butent 6 Graš. ant Diens tokota, nu tos Diens, kurroj' je nutwēre, ikki tos, kurroj' je isgabbēno, jau isdawe, taipojau, kiek Piningū jam ant Ezeringes ikki Deplawos drauge dawe, ir su ta Gromata drauge buti tur.

§. 45.

Sitta Gromata, ant kurros Bardas bey Peczwētis to Miesto, to Walsczaus, to Edelmono arba ir to Pono, kurs Ubbagus isgabbent dawe, stowēti ir ta padrutinti tur, taipojau ir kowname Mieste arba Kieme, kur su Ubbagais reik apstot, ir is kurro reik tolyn gabbenami but, reik irasht, ta Udyna, kurroj' Ubbagai atgabbenti, ir ta, kurroj' wēl isgabbenti, bey wissus Daiktus, toj' Gromatoje jau minnetus, priegtam ir, kiek Mylini Ubbagai jau gabbenti. Tas, kurs pirmjausej Ubbagus atgabbena ir padida, Gromata, (Kwintingē) kaip §. 51. prirakita, o tas, kurs jus antra padida, Gromata, kaip §. 54. prirakita yra, gauti tur. Jey ne wissi, Gromatoje uzrasiti Daiktai eze drauge butu, tai tojau tur uzrasit, ka eze jau ne rado, ir istirinet, bey isklausinēti, kur tai dingo ir kaipoj butu piapule.

Tas, kurs Deplawoj' Ubbagus atgabben' ir padida, eze druffawota Gromata gaus, kumi jis galēs uzluodyt, kad Ubbagus tikti ay padawes.

§. 46.

Kadangi pagal Istatimus, hittoje Gromatoje jau prirakitus, Sudzoms bey wissiemis tiems, kurrie ant Lawado Zemeje daboti ir lais kiti tur, pa ap, uz tai rupint, idant Ubbagai tolyn gabbenti butu, tai tiems ir ne sunku buti gal, i tas Gromatas, kurrias Wyrams, Ubbagus gabbenantiems, tur drauge dūti, wiskā irasht, kas reika; nesa tai wiskā tojau is tos Gromatės zinnoti gal, kurroje parakita yra, ka is to Nutwerto isklausinejo, bey is to girdeti, kurs ta Nutwertą atwedda ir padida, kurri taipjau reik isklausinēti.

Ne jokia Wyrausybe, neigi ne wiens Sudza ne tur opsimislyt, neigi gintis, i tokias Gromatas irasht, kas reika, neigi gintis, nutwertą ir jam atwesta Ubbagą priimt ir isklausinēt, bau io. Doleru Stropą dūti turtēs.

§. 47.

Tie Miescionei, tas Amtmons, arba Edelmons, po kurrio Ubbagš arba aplink waištinejas Inogus nutwertis yra, ir kurs je i Deplawą nususti tur, podraug tus Piningus, kuriū tam Ubbagai ant Ezeringes

ringēs ikki Teplawds reikētu, butent 6 Graß. ant kožnōs Dienōs, tiems Wyrams, Ubbaga gabbenantiems, drauge dūti tur.

§. 48.

Kiek Pinningū reiketū drauge dūt, weil galēs isrokoit, Kadangi jinn, jok kas Dien' 3. Myles su Ubbagū kēlanti tur.

§. 49.

Jey is eze, kur Ubbaga isgabbent dūda, 36. Myliū ikki Teplawds butu, tai 6. Dienas su jūm tur kēlant, ir 36. Graß. drauge dūt.

§. 50.

Mū sittū Pinningū Ubbagō arba aplink waikstinejas Smogus, toj Wētoj, kur isgabbent's gra, tikt tiek gauna, kiek jam ant pirmōs Dienōs ant Czeringēs reikia, kittus Pinningus podraug su Ubbagū tiems reik padūti, kurre it tolyn gabbenti tur; o tas Ubbagō mū tū Pinningū ant kožnōs Dienōs toje Wētoje sawo Dalys gauti tur, is kurre is Nymetceis tolyn gabbēnamas gra. Jey jau i Teplawa nugabbent's, o mū tū Pinningū dar kelli Graßei butu likē, tai tus tiems Ponams Teplawoj' ēsantiems atdūti tur.

§. 51.

Tie Wyrai is to Miesto, Dwaro arba Kiemo, kurrie Ubbaga, arba aplink waikstinejanti Smogy nutwēre, ir tus Pinningus ant Czeringēs jam dawē, arczausame Kieme, kur Ubbaga re. nugabbena ir padūda, jeib tolyn westas butu, Gromatēle, (Kwittinge) gauti tur, kurroj tai rashta stow:

Kadangi Wyrai (is Miesto N. N; is Dwaro Edelmono N. N; is Kampo N. N; is Kiemo N. N; N. N. Walsczaus;) bendien, pries Pētus — toj Adynoje — toj Dienoje — — Menesio nutwertq Ubbaga N. N., kurriam ant šōs Dienōs 6. Graß. ir dar ant jo Islaikimo ikki i Teplawq nugabbent's butu — Aukšin. — Graß. dawē, o podraug su jūm ir sekancius, Gromateles' stowinēius Daiktus (kurrie eze tur užrasiti but) atgabbeno ir arc dawē, jeib tolyn gabbenami butū; tai jiems sittūmi luddijam. N. N. toj Dienoje. — Menesio 179 — isdūta.

§. 52.

Szittokias Gromatēles tie, kurrie jas gawo, grazen pakawoti tur, Kadangi tūmi ne tiktai isluddyt' gal, joq Ubbagus tikkray nugabbeno ir padawē, bet ir tū Czēs, Kad sawo Dalysq ant Islaikimo tōs Budawonēs, Teplawoj' ēsancidōs, turrēs dūti, tiek jiems bus atrokoia, kiek pagal tq Gromatēle už ta Ubbaga jau mofejo. Butent, jey. kōs Kiems ant sawo Dalis 7. Aukšinus ant Islaikimo tōs Budawonēs turētū dūti, bet Ubbaga nutwēre ir jam ant Czeringēs 1. Aukš. ir 6. Graß. drauge dawē, tai Ukininkai is to Kiemo su ta Gromatele, pagal kurre isiroda, Kad jau 1. Aukš. ir 6. Graß. užmofejo, tikt dar 5. Aukš. ir 24. Graß. atšasti tur.

§. 53.

Engen kaip tiems, kurie nutvertą Ubbagą pirmučiausia Kart' iš gabbenti dūda, tokiš Gromateles reikia, kūmi tai galletu luddyt' kad jė padawė, taipo ir tie, kurie jė tolyn gabbėna, tokią Gromatele gauti tur.

§. 54.

Wissi tie, kurie Ubbagą iš antro Miesto arba Kiemo, ir tie kurie jė iš kintū Kiemū tolyn gabbenti tur, Gromatele gauti tur, sekanciu Budu rasita:

Kadangi Wyrai (iš Miesto N. N.; Dwaro Edelmono N. N. Kampe N. N. gyvenancio, iš Kiemo N. N. Walsciaus N. N. Ubbagą nutvertą ir — toj' Dienoj'. — Menesio išgabbentą podraug su tais, Gromatele — toje Dienoje užrašitais Daiktais, taipiau — Aukšin. — Graš. Ubbagai ant Czeringės, bendien prieš Petus arba po Petū — toj' Aduoje tikray atgabbėno ir padawė, tai kintūmi jiems tai luddijam. N. toj' Dienoje. — Menesio 179 Pries Petus — toje Aduoje išdūta.

§. 55.

Szittokias Gromateles taipiau grazen tur pakawot', kurie jas gawo, jeib tūmi kū Czes' tikray galėtu išrodyt', kad Ubbagus padawė. D jeib lengwiaus butu, tokias Gromateles rasyt', tai parupinta bus, jeib szittokios Gromateles drukawotos ir wissiemš Sudzoms, Magistrotams, ir Amtmonoms pirm' Kart' dykay nusustos butu, idant jas tarp kintū išdalytu. Bet paskey jie patis tokias Gromateles iš Karalauczū pirktis tur, kur jie drukawoneje wis gatawos bus.

Bet cze ir kožnam Wale yra, ar tokias drukawotas Gromateles noretu pirkti, ar pats, kaip priasita, rasyt, jengū tik wiską, kaipo palepta, cze užrašys.

§. 56.

Jengū nussidūtu, kad su tais Pinningais, kurrus ant Czeringės drauge gawo, dėl to, kad Ubbagai apsirgo, arba bjauro Kėlo deley ikki Zplawds ne isitektu, tai tie, iš to Miesto arba Kiemo, kur Ubbagai apsirtoj' ir kur Pinningū ant Czeringės jau ne tur, jiems tiek dūti tur, kiel jiems reikėtu, ikki i Zplawą galėtu nueit'. D arciausame Kieme, kur Ubbagai apsirtoj' ir iš kur tolyn gabbėnami yra, tokią Gromatele prasyti ir gauti tur, kurroj' parasita, kiel Pinningū cze dawę.

§. 57.

Jr kintos Gromatos taipo giltoj', kaip kad Pinningai butu, jey kas jas atneša ir padūda, kad sawo Dalylą ant Zplaikimmo tos Budawonės molėti tur.

§. 58.

Jš to numanoma yra, ir seka, kad Magistrotai ir Amtmonai tokias Gromateles, kaip §. 51. ir §. 54. priasitas randam, kad Pinningaus

guš ant Jklaikimo tōs Budawōnēs surinkt ir sudet' dāda, taipo priimti tur, kaip kad Piningai butu, ir Ponams i Teplawą nususti tur. Bet jey jiems wiena is tū Gromatēliū ne tikra esant' roditus', tai tojau tur ištirinēt, is kur ta butu atsiradusi, ir Ponams per tą Budawonę statitiems (General. Direkzion) nū to tur Zinņę dūti.

§. 59.

Jš kitoikiū Gromatēliū, Kad i Teplawą nusustos yra, tie Ponai per tą Budawonę statiti, tojau galēs numanyt', bau tas Ubbags arba oplink waikštinejas Zmogus podraug su tais. Gromatēleje minnetais Daiktais, atgababbentis esqs, bau ne.

§. 60.

Jey ne atgababbentis, tai nū to tojau tiems Ponams, (General. Direkzion) raskyti tur.

§. 61.

Szittie Ponai tad' tojau ir labban ostrey tai tur dūt isklausinēt ir ištirinēt'. Wiffas kittas Gromatēles tū Miestū arba Kiemū ant priakito Kėlo, kur Ubbagus atgabbeno ir wėl isgabbeno, tur dūt at'ist'. Tas Miestas arba Kiemis, kurs rods wieną Gromatēlę atšuncia, is kurrōs issiroda, kad Ubbagą isgabben't dawē, bet Gromatēlę ne tur, kūmi galētu isrodyt', jog ji wėl kittam Kiemui padawē, tas yra, kurs Ubbagui isbegt dawē.

§. 62.

Tam, kurs to kalts iskrastas, Wyrausybe, po kurrōs stow, Prową daryti tur, o pagal kitta Prową, Kamara Karalauzuję esanti, pasakys, kas su jūm daryti reikēsent'.

§. 63.

Jš wisso, kōznas, kurriam toks nutwertas Ubbags, ar ant Kėlo ji be gabbenant', ar is Makwōnēs butu isbēges, tojau arti esanēise Kiemise Lėrmą daryti tur ir Szaltysiems bey Wyrausybei apsakyt', jeib diddey procėwotus', tą is begusi wēl nutwert'.

§. 64.

Taipojau ir Wadas tokio Pulko wiffa, kas eje nussidawē, sawo Wyrausybei tojau apsakyti tur. Szitta tai tur tikkray isklausinēt' ir ištirinēt' irgi tiems Ponams, (General. Direkzion) nuraskyt'. Priegtam ir kiekwienai Wyrausybei pūlas', isgirdusi, kad wiens Ubbags 2c isbegs, tiems nū to Zinņę dūt, kurrie ji pastuczaušiq Kart' is gabben't dawē. Ne tojau ir ne tikkray darqs, kas eje daryti reikia, 2. Dol. Stropą dūti turrēs, o Wyrausybe dwilinkay tiek.

§. 65.

Kurs ar be gabbenant Ubbagus, ar be pawaktojant jūš Makwō, neje ne atliks, kas jam pūlas', Stropą dūti turrēs, ar Kuno nukorawotās bus; bet kas su Zinņe arba tyčioms Ubbagui isbegt dawē, už tai ar

ē Kalėjims ar i Kultuse pri Darbo nugabbents ir eze šittaišo nukora-
wots bus.

§. 66.

Landrotams, Steuerrotams ir Amtmonams prigul, kožnam Mē-
tui passibaigant' tiems Ponams (General-Direkzion) Gromarā nussisti
Kurroj' wisslab ir tikkray tur uzrasita but, butent: Kief Ubbagū
arba aplink waikštinejančiū Zmonū nutwert' ir tikkray išgabbenti bey pa-
diti hra, taipjan Wardus tū uzrasiti tur, kurrē šittus Ubbagus ir
nutwere ir atwede.

§. 67.

Jey kas Zstatimus šittoj' Gromatoje randamus, kurrūse priraskita
yra, kas ir kokiū Budū Ubbagus bey aplink waikštinejančiūš Zmones
nutwert', išgabbent' ir paditi tur, butu perženges, tai šittokš perženges
per toki laikitas bus, kaip kad Zstatimus ant Dawabo Žemės dūtus, butu
perženges, ir rods palepta, kad toki Peržengimā Dwarūse Edelmono
Sudzos; Miestūse Magistrotai; ir Dwarūse Karalaus, Amtmonai ir
Justizamtonai išklaušinetu ir passui tiems Ponams (General-Direkzion)
wislā nurasitu, jeib jie eze wislā atšuditu. Bet jey kas šittūse Dalh-
kūse taip diddey nussizengtu arba nussidētu, kad jam už tai reiketū didesne
Prowā Daryt', ir jis užpelnes ar i Kalėjims, ar i Kultuse nugabbentas
buti, tai Ramarai Karalauczuje ēsantiēi, pareina tai atšudyt'.

§. 68.

Jey kas su ta Prowa, jam nū tū Ponū, (General-Direkzion
waddinnami), padarita, ne galētu pakagingš buti, bet del tōš šūstis,
norētu, tai jam Walle Wyraushbei, per wissas Ramaras štatitai, Ber-
linej' gwynėnaciei, sawo Skundā pranėsti, o iš jōš sulaukti, kas teišū yra.

Bet jey Ramara, Karalauczuje ēsanti, jam Prowā padaryti tur,
tai eze tikt wislā pagal Zstatimus, kurreje priraskita, kaip musū Žemes'
Prowas padaryti reikia, atšudita bus.

§. 69.

Wiens Miers yra, ar tie Ponai General-Direkzion waddinnami,
ar Ramara, Karalauczuje ēsanti, wienam Zmogui tokię Prowā butu
padare, jie tikt tad už ję gal dūtis užmoket, kad Sudžoms, Wyraushbei,
Wyrams, Karalaus Služboj' ēsantiems, arba bagotiems Zmonėms to-
kię Prowā padare; bet pawargusiems Miescioniems, Burams ir Pado-
nams tokię Prowā dylay padaryti tur.

§. 70.

Apie wissas šittokias padaritas Prowas, tie Ponai General-
Direkzion waddinnami, wissados Zinne gauti tur, jeib tus Piningus,
kurrus Peržengtieji užmoketi tur, ant Draudōš Skarbnyčids, Teplawoj'
ēsančios, galētu dūt šurinkti,

III. Eze priraskita randama, ko reikent daryt', kad Ubbagai
arba Aplink waikštinejantieji Zmones jau i Teplawā nugabbenti; tolaus,
kaipo eze su jeis reikēs elgtis, ir koki Darba jiems dūti.

§. 71.

Kad Wyrai Ubbagus jau i Teplawā nugabbeno, tai Wadas tarp
jū tojan pas Direkteri tōš Budawonēs tur nueit' ir jam tai apšakyt'.

§. 72.

§. 72.

Direkteris tojau Kuforui, arba Balgiū Užveizdū per Gromatą tur Valėpimma dūt, idant tūs Atgabbentūs priimtu; o tam Wadui taipjau tur Gromatą dūt, kūmi užludij, kad jis tūs Ubbagus, ir aplink waištinejančius Zmones, pšdraug su Pinningais ir Daiktais, Ciengu ir wiskā taipo isrado, kaip toj Gromatoj, kurrę Wadas drauge atsineše, parasita stow,) tikkray atgabbeno ir padawe; o potam rupinti tur, jeib tiems Wyrams, atgabbenantiems Ubbagus, jey Zalneri yra, wissi Pinningai, kurrus Ubbagū deley isdawe, per Skarbnyčios Užveizdą atgalos dūti butū.

§. 73.

Szitts Skarbnyčios Užveizdas i tą Gromatą, kurrę Wadas gawo, ir irakhti tur, kad Pinningus istikfro atgalos dawes, o Wadas jam wēl Laiklēt dūti tur, ant kurris parasita, kad Pinningus tikkray atgawes. Wissas šittokias Gromatas (Transportzettel) Teplawoj pakawoti tur, jeib tikkrā Rokundą nū tū Pinningū dūt galētu.

§. 74.

Tamme Tarpe Balgiū Užveizdas taipo, kaip jam reik priraspita but, už tai rupinti tur, idant Atgabbenti czistiti butu, o Lektorus arba Dakteris jis apzurēti tur, bau dar sweiki butu.

§. 75.

Direkterui bey Subzai tōs Budawōnēs pūlas, tūs atgabbentūs perklausineti.

§. 76.

Rožnā atgabbentā Ubbagā r. paklausti tur: ko Wardū jissai, kaip sēns, kokiōs Wērdōs, kur gimmes, kas jo Tews, kaip užauginnes, koki Nemēstā arba Darba ismokinnēs ir isšoley wāres, kur ghwēnēs, kūmi ar kokiū Budū issilaitēs; kur, koczēs, nū ko, kodēley, ir kokiū Budū nutwertō ēšas; ir lygū Budū wiskā eze tur isklausinēi, kas tikt reikalinga butu, idant tikkray galētu istirinēt, koks jis ēšas.

§. 77.

O ypaczen ir labbay asztrey tą Ubbagā arba aplink waištinejanti Zmogū paklausti ir tai istirinēti tur, kur jis passuczausosa Medelosa, pirm kaip nutwertō, ghwēnēs ir kūmi issilaitēs. Jey eze tikt is tolo issirobitu, kad wiens tarp Wadonū Rusū Žemēs, jē be Passo arba Attesto, i sawo Nammus butu užēmēs ir jam Gaspadā dawes, tai tą Gromatā, kurrej wiskā užrasita, kā is jo isklausinejo, taip greitay, kaip tikt galima, tiems Ponams i Karalawcy (General·Direkziōn) nusūsti, o šie Ponai už tai rupinti tur, idant tam Zmogui, kurs Ubbagā priēme, Prowa padarita butu, ir jis sawo Stropā gautu. Lygū Budū ir tiems tur Prowā daryt ir jis stropoti, kurreie toki Ubbagā r. i Miestā koki teit norēdamā, ne nutwērē, bet jē šallin ware, jeygu tai tikt is Žodziū to Ubbago gallētu numanyt.

§. 78.

Wiskā, kā eze Ubbagā istirinejo ir parase, su kām, kā jē jau ten, kur nutwers ir isgabbentōs, isklausinejo, ir Gromatoje parase, sulyginti tur;

tur; o jey issiroditu, kad tai ne tikrā sūtā, tai tam Ubbagui tai po
Atkā statyti ir cze uz tai rupinti tur, idant istirineta butu, kas Tiesa yra.

§. 79.

Tolaus; tā atgabbenta Ubbaga arba aplink waikštinejanti Zmogū
taipjau paklausti tur, bau tus Piningus ant Czeringēs gaves, kiek ir
koku Budu jis gaves, o ka jis cze pasakes, su rum' reik suligint', kas
toj Gromatoj (Transportzettel) apie tai parakita stow.

§. 80.

O jey koku Priezasciu deley cze abbejot' turretu, bau tas atgab-
bentas Ubbags ir toj Budawoneje passilikt' galletu, tai, jey Ubbagai is
musu Zemes butu, wissas Gromatas, kurosa wiska parakita yra, ka is
to Zmogaus isklausejo, ir ka istirinejo, tiems Ponams Karalawzuje
esantiems (General. Direkzion) nusuci tur, jeid jie atsuditu, ar tas At-
gabbents toj Budawoneje passilikt' galletu, ar i sawo Dewiskej' reiketū nu-
sustas but.

§. 81.

Pagal Zstatimus bey Palapimmus, sittede Gromatoje prirakitus,
cze astrey reik elgtis, o ta Ubbaga arba aplink waikštinejanti Zmogū
ne antbezaus atgalos susi tur, kaip riktai tadd', kad' jau tikrā zian'
jog Tiesa esant, ka jis pasake, irgi, jog jis sawo Dewiskej' galletu aprupine
namas buti arba sawo Zblakimma rasti.

§. 82.

Tas Edelmono Padons, kurs bille kur be ubbagaujant nutwertis,
ir kurri Edelmons jo ledakko Elaimmo deley valaktyti ne gal, tadd' koka
Czesa, nu tu Ponu (General. Direkzion) pasirting, toj Budawonej'
gales priimmamas buti, kad' cze 400. Ubbagu arba aplink waikštinejan-
ciu Zmonu dar ne surinkti butu, ir, kad tas Edelmons tiek Piningu
ant jo Aprupinnimo ir Zblakimmo toj Budawonej' pridet' noretu, kiek
tie Ponai jam prirakys ir prakys. O jey Edelmons tai ne noretu, tai
jam Walle rupint, idant kittoku Budu ji pagerintu, bet tik pagal Zstati-
mus Zemes cze elgtisi tur.

§. 83.

Jey toki atgabbenta Ubbaga zc. perklausejo ir cze issirodit', jog jis
bille koku Budu butu nusidejes, butent: jey tycioms pri koku Mamma
Ugni butu pridejes ir jis uzdejes, arba woges, tai sittede Russidawim-
ma Sarinkimme wissu Ponu, pri tos Budawones Leptawoj' esanciu,
(Inspekzion) pranesti reik; potam Wyrausybei to Kampo, kur sittede
Zmogus taipo nusidejes, apie tai Zinne dūti ir su je apie tai Gromata
sussiraktyti tur; o jey rumi aisklaus issiroditu, kad tas Zmogus is tikro
taipo nusidejes, tai ji tojau pas ta Wyrausybe tur dūt' nuqabbenti, bet
ta Wyrausybe, arba tas Pons, po kurrio Waldimmo tas Zmogus ikso-
ley bumpo, wissus Piningus uzmoketi tur, kurus ant jo Zblakimmo
cze jau turrejo isdūti. Toki Zmogū mg taipo mel tur isgabbenti dūt',
kaip ji atgabbeno. Jey issai labbay ir didden butu nusidejes, tai Zaines
riems palas, je uz tus §. 34. pasirtus Piningus tolyn gabbenti.

§. 84.

§. 84.

Bet jey pītts Zmogus tols ībrastās butu, kurrē reiketu ē tā Budawonē priimti, tai tūs Ponus, (General. Direkzion) apie tai, kas su jūm' reikent daryt', ne reik' paliaust', bet siems tiktai tosa Gromatosa, kurrigās kas Medēlē siems īš tōs Budawonēs reik' nususti, nā to reik' Zinnē dūti, jog tols Zmogus eze atgabbents ir priimtas ēsas.

§. 85.

Kožnā Kart' taipjau Drabužzius, kaip wissās Pittus Daiktus, kurrē su tūm Ubbagū ir aplink' maikštinejančiū Zmogumi atgabbenti, toj' Budawoneje reik' priimt' ir pakawōi'.

§. 86.

O kad tā Ubbagā īš tōs Budawonēs Koczēi' wēl' paleidzia, tai wissus tūs Drabužzius, kurreis pīttoje Budawoneje apwiltis ar apredits bumo, jam reik' atimti, o tūs, kurrus atgabbents drauge bumo atsinešes, jam wēl' reik' atdūti, jey jis tik ant 6. Menesū eze priimts bumo; bet jey jis ilgiaus eze passilikt' turretu, tai jo Drabužzius, kurrus drauge atsineše, po Akkū wissū reik' pardūt, o Piningus, už jūs užmoketus, jam ant gero reik' pakawōi', o jam', Koczēs su Pawelijimū īš tōs Budawonēs īšeinant, už pīttus Piningus, bey už tūs, kurrus jis īš tā, jam pīttoje Budawoneje kas Dien' dūti, butu sulaišes, reikalings Drabužzius reik' pirkti, o jey eze dar ne ganna Piningū butu, tai īš Skarbnyčios tōs Budawonēs tiek, tiek dar reiketu, prideri tur.

§. 87.

Piningus, kurrus Ubbagās drauge butu atsinešes, ta Skarbnyčia priimti, ir palaišyti tur.

§. 88.

Jey atgabbents Ubbagās tiek, arba ne tiek Piningū drauge butu atsinešes, tiek īš tōs Budawonēs nū to Czeso, kaip jis nutwertis, jam ant Czeringēs ir tiems Wyrams, kurrē jē atgabbeno, jau užmokejo, tai Skarbnyčios Užweizdas wissus Piningus, kurrus atneše, ī sawo Knugas irrašyti tur, jog jūs priemes.

§. 89.

Bet jey daugiaus drauge butu atsinešes, ne kaip už jē jau īšdūta yra, taitus Piningus, kurrē dar likko, ant jo Draudōs reik' pakawōi'.

§. 90.

Tai wiskā dēley to prirašyt' reikalinga yra, kadangi tiek Piningū, tiek nutwertam Ubbagai per wissā Czesa, ikki jis ī Teplawā nugabbēnts, jau dawe, tad' atrokojama yra, kad sawo Dalikā ant Iplakimmo tōs Budawonēs atsiumčia.

§. 91.

Atpencz wissi tie Piningai, kurrus Žalnerei pagal §. 34. už tai gauti tur, kad Ubbagā re. atgabbeno, īš Skarbnyčios tōs Budawonēs dūti ir tai eze ī Knugas ī rašita bus, kad jūs īšdawe.

§. 92.

Koźna Atgabbenta, kurri sweikā ikrado, tojau pasfirtais Rubais (Drabuzzeis) reik apredyt ir pri Darbo warty, taipojau jam sawo Weta toj Stubboj, kur dirbti ir miegoti turrēs, reik prirodyt ir Užweizdui tōs Stubbōs ji padūti; o jey jis ne sweiks butu, tai ji i tą Stubba, kur sergantieji yra, (Lazaret) reik dūt invest'.

§. 93.

O jeib Ubbagams 1c. ne taip weik galima butu iš tōs Budawonēs iš begt', arba išbegusieji tojau wēl galletu pažystami but', tai jiems, i einant i tą Budawonę pasfirti Rubai dūti bus, kurreis jūs kiek wiens tojau galletu pažyst', kad išbege butu. Koźnas Wyraš apreditas bus žilla Sermegate (Kamsule) su jūdberemis Rankowemis, ir žillais Kelenais, kurrie ant Wiršaus placzē Josta tur, o ant Galwōs žilla Muce turrēs, aplink kurrē ruddas Millas detas yra.

Koźna Moteriske apredita bus žillū Robotū (Kamsule) su jōdberemis Rankowemis, žillū Kedeiū, aplink kurri jōdberi arba rudda Josta, ir Muce, pussau žilla, passau rudda.

§. 94.

Rods palepta yra, kad tie Ubbagai ir aplink waikštinejantieji Zmones, i Teplawā atgabbenti, cze ypaczen Linnū bey Wilnū werpt turretu; bet priegtam ir už tai rupinnama bus, idant ypaczen trepti bey druti Zmones, kurrie pirma sunkesni Darbā stowint dirbe, cze ne wissados sedint dirbti turretu.

§. 95.

Tie toj Buttoje po akliū Užweizdo Malkā kirst', Wandens nesti 1c. turrēs.

§. 96.

O jey Miescionei, Teplawoje gwynantieji, wieng arba daugiaus nū tā Zmonū pri sawo Darbo imt noretu, tai jiems tad' tiek, kiek noretu, nususti bus, jey jie už koźnā Wyra, Žiemōs Czese 6. Graš. o Wasarōs Czese 9. Graš. ant Dienōs Skarbnyčiai toj Budawonėje ēsančiai ūzmokes; priegtam ir dar tam Zalnerui, kūr tus Zmones jiems Rytmeceis nuwesti, ant jū dabboti, ir Wakare wēl atgalos westi, bey padoti tur, 6. Graš dūs. Szitts Zalnerus už koźnā Ubbagā stoweti tur, kad ne išbegtu, todēl is tā senū Zalnerū wissados geresnūsus isrinkt ir drauge susti reik. Szittoki Zalneru tiktai tad' drauge susti reik, kad Miescionis už Ubbagus ne noretu stowēt'.

O jey Miescionis apsiimm' už jus stowēt', tai jam rods nususti ir padūti gal, bet jey jis wienam butu dawēs išbegt', o ji ne galletu wēl nutwert', tai jis ne tiktai tus Rubus tōs Budawonēs ūzmokēti, bet ir už tai, kad ne gerray ant jo dabbojo, 10. Doleru Stropā dūti turrēs.

§. 97.

Tie ledakki Zmones, nū kuriū nieks ne galletu sulaukt', kad jie sawo Elgimma pagerintu ir busenčiame Czese tikkray dirbtu, ir taipo kšs laikyt'.

laiņot' procemotus', ikki Galo sawo Amžio šittoj' Budawoneje passilikti tur; bet taczaus tiktai tad', kad Kamara, Karalaučuje esanti, ant to, pagal Gromatas, kurras Sudža is tos Budawonēs jei nufusti tur, Pa-
lēpimma butu dawus'.

§. 98.

Prie tū Zmonā, kurrie aplink' waikšinejantieji wadinnamā yra, npaczen priklauja, Eigonai, irgi tie, kurrie is Jaunystēs paprates' wis aplink' suktsi ir ubbagaut'; tolaus tie, kurrie jau tankien be ubbagaujant nutwertu yra; butent: wissi is swetimōs Zemēs, kurrie todeley jau Kal-
lejime buwo, per Nubežu gabbenti, o taczaus wēl sugrižo, taipjau tie, kurrie jau wien' Kart' šitroje Budawoneje buwo, ir is tōs paleisti, ir wēl abbagaut einant nutwertu ir wēl atgabbenti yra.

§. 99.

Bet taczaus ir Gailestis šittā Zmonā del sawo Nussidejimo ne no-
prosnay bus, jengū jie tik' mažauser 2. Metū cze grazen ir tikkray butu dirbe; Ponams ir Uzweizdams pakusni buwe; ir wissados pakagingay ir krikščoniskay butu passielge, su trumpais Zodžis: jey Wyrausbe tiktai galetu sulaukt' ir wiert', kad jiems is tikro to šiekto Elgimmo galū yra, taipjau, kad jie Elgimma sawo busenāme Czeše pagerintu; tolaus, jey jie sakni' ir isrodnt' galetu, kur passilikti ir kumi isilaityti nor; tai jie, kad Ponai Karalaučuje esanti j' (General. Direkzion) nū to Zimne gamo, paleisti bus, irgi tam, kurs toti Zmogū priimt' norētu, 6. Dolerū is Skarbnyciōs, Teplawoj esanciōs, dūti bus, jeib Drabuzzius ir kas dar priegtam jam reiktū, pirkt' galletu.

Mēs istikro nussitikkim ir sulaukiam, jog toks Zmogus, kurs per 2. Metū Gailesti isrode, grazen passielge ir sawa Darba atlikto, tā Gillukti, walnū buti, ikki Galo sawo Amžio tikkray apdumos ir pajus, ir niekados taipo wēl passielgs, kumi tā Gillukti wēl galletu prapuldyt'.

§. 100.

Tie, kurrie jau pirma del Nussidejimo kōlio sawo Korawone ar Kalējime, ar Euktusej' iskentejē o passuy ir i tā Budawone atgabbenti yra, cze passilikti tur, ir tad' paleisti bus, kad per wissa Czeja cze grazen dirbe ir gerray passielge, bey saknti gal, kumi busenāme Czeše isilaitytis galetu. Bet jey is jū geresni Elgimma nieks ne galletu sulaukt', arba, jey jie del to, kad tankien nussidejo, ar wōge zc., jau ir tankiaus ar i Kalėjimā ar i Euktuse nūwesti ir cze korawoti buwo, tai jie taipo, kaip §. 97. priraspita randam, ikki Galo sawo Amžio šitroje Budawonej passilikti tur.

§. 101.

Wissi šitti Zmonēs, ir Ubbagai, kurrie be aplink' waikštinejant nutwertu bus, ant 2. Metū cze dirbti turrēs, o passuy priraspitū Budā §. 86. paleisti bus.

Kożnas, jey paleidzamas yra, nū tū Piningā bey Daiktā, kur-
rus drauge atsinēše, pagal §. 88. tiek atgalos gauti tur, tiek dar likto,
G
karp

Kaip wissi tie Piningai atrokoti bumō, kurrus jis ant Czeringės gawō, kaip ji i Zepławą nūgabbeno. Zeygu niek ne likto, o jis Piningai ir ne tur, tai jam tiek is Skarbnyčids reik dūti, tiek jam ant Czeringės butinay reiketu, ikli ten uueit galėtu, kur jis laikitīs nor.

§. 102.

O kadangi ne weik galima yra, eze is wisso prirasyt, kaip ilgay ir kaip sunkien wissi i tą Budawonę atgabenti Zmones dirbt turretu, tai Mes sittame Danke tiems Ponams (General. Direkzion) norim Wale dūt, jeib jie Kie wienam eze esanciam tą Czesa paskyrtu ir prirasytu, ir tą, kaip reikalinga esant militu, wienam Patrumpintu, o sittam pailgintu.

§. 103.

Tą Czesa, kaip ilgay eze pailikt ir dirbt turetu, patrumpinti gal tam Zmogui, nu kurrus žim, jog jamui so Elg mmo gail, ir jau pradėda passigerint; pailginti tur tam, kurs dar Linginis, nepaklusnus ir Klastos pilnas passiliekt, arba kittokiu Budu dar piktay passielgia.

§. 104.

Bet tiktay tadd wienam Zmogui tą Czesa ant Darbo pailginti gal, kad Sudza tōs Budawonės tai pirma tiktray isirinejo ir wiska uzrase, koks jis esant ir kaip passielgē, ir kad tie Ponai (General. Direkzion) tai pagal Gromatą to Sudzos butu pawelije ir palepe.

§. 105.

Tiems Ponams (General. Direkzion) tiktai wienintėley pareina, wienam Zmogui tą Czesa, kaip ilgay toj Budawoneje passilikt ir dirbt turretu, pagal §. 103. patrumpint; bet jey tą Czesa reiketu pailgint, tai tiems tiktay Waie ji ant 10. Metu pailgint.

§. 106.

O jey reikalinga butu, koki Ubbaga arba aplink waisktinejante Zmoguy dar ilgesni Czesa toj Budawoneje palaikt, tai apie tai wiska deisei Wyrahybei Berlinei esanciei (General. Direktorium) rasyti tur, o šiji prirasyt, kaip ilgay tas Zmogus eze passilikti turretent.

§. 107.

Sitta Czesa tie Ponai (General. Direkzion) butinay ne gal patrumpint. Bet jey Priezalcia atirastu, kuru deley reikalinga butu, sitta Czesa, nu didzioses Wyrahybes passirta ir prirasyta, patrumpint, tai jei tus Priezalcius reik pranest, jeib jiji eze prirasytu, kas reikent daryt.

§. 108.

Ne wiens is sitta Zmonu ne primalo bijotis, kad tą Wainybe, kurri wissiemis Musu Padonams pareina ir tinka, jau ant wisso sawo Anzio prapuldes; bet jam tolidaugiaus sittoj Budawoneje asakyt ir rodytibus, koki diddi Gilukki esant, wainu buti, ir kaipo sawo Wainybe apturret galėtu.

§. 109.

Deley to Mes norim, kad wissi Prisakimai ant to derantieji, o spaczey tai, kas §. 99. apie tai rasita randama, aiskieis ir koznam to-
jau

Jau permanomais Zofjeis i Anngas surasita butu, jeib Darbininkai is tu tikray ismoki galetu, Kaipos pries sawe paczus bey pries sawo Artime elgtisi turrint; is kuru taipiau gales Nussidejimus sawo ispa- zinti, irgi ismoki: Kaipos hitto Budawoneje passielgtisi tur; Kaipos mel walnais pastoti ir sawo Nussidejimus, gerraus passielgdami, islygint bey pagerint galetu. Kadangi tumi istesseti norim, Kad naujas Passitike- jimas Szirdisa tu Zmonu atsirastu, jog gilliklingais pastot galetu; tai cze Korawones ne reik minnet; o jeib tie Zmones su gera Wale bey Szirdze ant to klausytu, ir hittus Graudenimus bey Pamokslus priimtu, tai parupinta bus, Kad Rokitojis, hitto Budawoneje istatus, jus kas Medele tiems Zmonems, o ypaczej kas Swentq Diena po Balgimmo passaitoti tures, Kadangi jie jau kosa Dienosa gerraus tur, ne ka p hit- tosa, todel ir weikiaus ant tokiu Pamokslu klausyti bey jus priimti gales.

§. 110.

Tas, kuras cze gerray ir wiernay dirbs, is to tq Mauda tures, jog nu tu Pinningu, kuras cze sawo Darbi bus uzvelnes, tiek gaus, tiek dar litke bus, Kad tie Pinningai uz sawo Iblaikimo hitto Budawo- neje jau atrofoti ir uzmoketi yra.

§. 111.

Kad ir Kaipos hittus Zmones i dy Pulky dalgt reiketi, nu kuru pirmas Pulks cze ukt sawo Iblaikimo deley, o antrasis ant Korawones dirbti tures; Kaipos cze su Balgimu, Gerimu ir Drabuzzeis laikyti, Kaipos ant tu Zmonu dabboti, ir su jeis elgtisi reikes, ir kas tam lygu, tai wiska toje Gromatoje prirakita bus, kurri tiems Ponams Teplawoje per tq Budawone statitiems (Inspekcion) ypaczej duta bus.

IV. Cze randam, is to ir tokiu Budu tie Pinningai, ant Iblaikimo tos Budawones reikalingsi, sudeti ir surinkti busent.

§. 112.

Kadangi Musu Padonams tai istikro ant Maudos pareina, Kad ne wienam Zmogui jau ne Walle bus, per Zme bereikalo waitstineti ir ubbagauti, deley to ir wertay yra, jog jie ant Iblaikimo tos Budawo- nes, kumi Ubbagawimas sawo Galq ganna, tiek is sawo Turto pridetu, tiek galetu.

§. 113.

Ebelmonai, Miescinei, ir Ukminikai, arba tie Musu Dwaruse, Walkezuse gywenantieji; tai reikalingsi esant numane, tus Pinningus is sawo Turto sudeti, irgi pazaddejo bey apsieme keturis dšimtis tuk- stanczu Doleru kas Mei is sawo Turto sudeti, jeib 800. Ubbagu ir 400. senu Zalneru i dwt skray pabudawoti Budawoni uesti, hittais Pinningais galetu aprupinti ir islaikiti but, ir kas dar prie tos Budawones priwalu butu isduti.

Bet werijima esant rodos, jog is Pradzds jau ganna busent, Kad tik wiena Budawone pabudawota butu, kuroje 400. Ubbagu ir aplink waitstinejanciu Zmonu galetu priimti ir aprupinti but, ir, kaip jau tik- ray isprofota yra, ganna busent, Kad tik 20,000 arba 21,000 Doleru

eze sudētu, jeib šittais Piningais ne tiktai 400. Ubbaņi ir aplinē waikštinejanciu Zmonu bet priegtam ir dar 500. senuju Zalneru kurrie Musu Zemeje gimme, ir 100. kurrie swetimos Zemeje gimme, kurrie is tiktro po wieno is tu Regimentu, Rytprusise, Liecurwoj ir tuse Kampase, Marienwerder ir Niesenburg wadinamuse, stowincu, sluzijo, toj Budawoneje galetu aprupinti ir papenneti but, kadangi ir Mes tus Piningus, ant Iblaikimo senuju Zalneru pasirtus, tam Kampui Musu Karalystes, Rytprusu waddintam, is Musu Skarbnjeids kas Met pri deti norim.

§. 114.

Bet jey daugiaus Ubbaņi ir aplinē waikštinejanciu Zmonu atsi rastus, ir deley to dar reikalinga butu, kitta Budawone pabudawot, arba pirmaje didesne pasaryt, arba jey deley to, kadangi wissi Daiktai ant Iblaikimmo tu Zmonu butu pabranginti, eze ir daugiaus Piningu reiketū, tai Padonai ir daugiaus, ne kaip tik pirmo minnetus 20,000 arba 21,000 Dolerus, sudeti turres.

§. 115.

Bet taczais Mes Edelmanams, Miescioniems, bey tiems, kurrie Musu Dwarise ir Walsczuse gywena, Musu Karaliska, niekados ne atgrazintina Zodi dūdam, jog niekados, neici is ne jokijs Priezasties daugiaus Piningu is ja prasita bus, kaip jie jau patys ant Aprupinnimo bey Iblaikimmo senuju Zalneru ir Uba u, butent 40,000 Doleru pazadejo, ir dut apsieme; taipojau, jog nu u Piningu, kurrus eze sudes, niekados daucaius, kaip tiktai trecza Daus ant Iblaikimmo senuju Zalneru imta ir priminta busent.

§. 116.

Taipojau Mes jiems pazaddam, jog nu tu Piningu, kurrus eze is sawo Turto bus sudes, ne wiens Szillingas, ant nejokio kitta Re- kalo, bet wiska wienintaley tik ant Iblaikimmo bey Aprupinnimo tu Zmonu isduta ir wartuta busent. O tai is tos Rokundos, kurri kas Met apie tai wissiens po Alku veta bus, tikray numannyti ir matyti galēs. Priegtam ir be Zinnes bey Wals wissu tu, kurrie šittus Piningus sudes, tiems Zmonems toj Budawoneje esantiems busenciamie Eze ney geresni Walgi, ney Gerima, ney Drabuzzius, ir kas tam lygu, duta bus, kaip jie jau is Pradzys gauna.

§. 117.

Kadangi jau tikray isrokota ir is wisso per ger ir teisu priimta yra, kief Piningu taipjau wissi Edelmanai, kaip wissi Miescionei, irgi tie, kurrie Musu Dwarise, Walsczuse gywena, duti turēs, jeib tie Piningai, aukšrai minneti, sudeti butu, tai jiems eze rods Walle, šittus Piningus tokiu Budu arba pagal tus Zitimus tarp sawēs sudet, kaipo jiems patiktu; bet eze tikrai reikalinga, jog šittus Zitimus, pagal kurrus Edelmanai tarp sawēs sawo Dalys surinkt ir sudet noretu, Wyrausybe Karolauzuse esanti, (Staats-Ministerium,) o taipojau tus, pagal kurrus Miescionei ir tie, kurrie Musu Dwarise, Walsczuse gywena, sawo Dalys sudet noretu, wissos Kamaros, Prusu Zemeje esancios, zinnotu ir

ir jūš per ger' ir teišū priimtu, taipojau ir zinnoti bey priimti tur tus
Istatimus, pagal kurrus kiekviens sawo Dalys cze dūt' turrētu.

§. 118.

Szittie Pinningai Kozna Kart' ant Pussės Mėto, butent Pus Mė-
tui pradėdant, reik' surinkti but'. Tarp Edemonū tus Pinningus, Kur-
rus del sawo Edemoniskū ir Kelmeriskū Dwarū, Rytprūsise, Lietu-
woje, ir tūse Kampūse, Ermland, Marienwerder ir Riesenburg waddin-
namūse, ēsančiujū, dūti turrės, Landrotai surinkš; tarp Kelmeriū ir
walnū Ukininkū (Freyen) taip po Karalauežū, taip Gumbinnės Kamā-
rōš gywenančiujū, ir tarp Burū, Kampe Ermland gywenančiujū, Krei-
steuereinnemerei; Miestūse, tarp Miescionū, Magistrotas; Musū
Dwarūse, Kampe Ermland ēsančiu, tie, Kontribuzionsamtmonai wadin-
nami, o tarp tū kittame Kampe Rytprūsū ir Lietuwōš gywenančiujū,
Amtmonai tus Pinningus surinkti turrės.

§. 119.

Kadangi tie Pinningai ant šitto Mėto reikalingi, jau surinkti ir su-
bėti yra, tai kittus Pinningus ant naujo reikalingus, ne ankščiauš, kaip
tiktai toj' Dienojē surinkti prades, kurroj' Palepimmas išejes bus, jeib
pirma Kart' ap inē waiškinėjancius Šmones sugauti ir i Teplawa nu-
westu. Busenciamē Czeše wissados pirmoj' Dienoje Lepinnio ir pirmoj'
Dienoje Puschaus Menesio tus Pinningus surinkti prades.

§. 120.

Užweizdas Starbnyciōš toj' Budawoneje ēsančiōš už šittus cze su-
rinktus Pinningus su wissū sawo Turtū stoweti ir laidoti tur, jeib nieko
nū jū ne propaltu.

§. 121.

Koznas sawo Dalys tojau tur dūti, o ne wiens ne tur šelleti, ka-
dangi tai del Istatimo šittōš Budawonēs, bey del to, jog šittie Pinningai
cze butinay reikalingi yra, ne galima pawelst.

§. 122.

Landrotai (Kontribuzions. Aemter) tus Pinningus, kurrus Edel-
monai nū jū Edemoniskū Dwarū dūti tur, surinkę, tiems Ponams,
General. Direkzion wadinnamiems, nususti tur; bet Miestūse ir Dwa-
rūse bey Miesiūse gywenantiēji, sawo Dalys ar Magistrotams, ar
Kreissteuereinnemeriems, ar Amtmonams dūti, o šittie jūš Kamarai, po
kurrōš gywena, padūti tur, o Kamarai prigul, wissus tus Pinningus
tiems Ponams (General. Direkzion) nususti.

§. 123.

Kreissteuereinnemerei sawo Rokundosa, Kontribuzions. Rechnung
waddinnamosa užrašiti tur, kiek Pinningū cze surinko, ir kiek wel nū
jū isdūta yra. Magistrotai tai taipjau užrašyti tur sawo Rokundoje,
Serwis. Rechnung waddinnamosje, o Amtmonai toj' Rokundoje, General.
Wacht. Rechnung waddinnamosje; butent, Galop' tōš Rokundus tai
wiska šfyray užrašiti tur, o tai wiska, kas cze apie tus surinktus bey wēl
iskdūtus Pinningus užrašita yra, lyg taipo reik' perweizdejama buti,
kaip tōš pāciōš Rokundos, kurras atšuncia.

§

§. 124.

§. 124.

Wiss s tus Pinningus, musū Zemeje surinktus, wissados ta Bus dawone gauri tur, o prieatam ir dar tus, kurrus tie Ubbagai ir aplink waikštineje Zmones suttos' Budawoneje esantieji, sawo Darbais eze bus ušpelne.

§. 125.

Ir Wissi tie Pinningai, kurrus peržengteijo Zstatimū suttos' Gromatoje prirašitū, ant Stropds mokėti turres, Budawonės yra.

§. 126.

Taipojau ir tie Pinningai, kurrus sitts arba kitts Zmogus is gerds Szirdiės dawanotu, Budawonės yra, ir pagal Waie Dawėjo eze wartoti ir priminti bus, jeygu tai tikt dėl Zšlaikimo gero Eigimmo bey Dawado suttos' Budawoneje galletu but'.

§. 127.

Jey koks Ubbags arba aplinkus waikštinejes Zmogus suttos' Budawoneje dar be esās, numirtu, tai wissq jo Turta, kurri jissai jau pirma, pirm kaip nutwertis ir eze atgabbentis buwo, turrejo, irgi wissq, kas jam suttos' Budawoneje jau be dirbant' šokni arba tokni Budu dar butu pr pūle, arba ko jis ir eze su sawo Darbū butu ušpelnes, ta Budawone gauri tur; bet jey sitts Zmogus dar tikrus Waikus, arba Waikū Waikus turretu, tai jo Turtas taipo perbahjamas yra, kad Pusse ta Budawone, o kitta Pusse tie Waikai (ar tikt wiens ar daugiaus jū butu) gantu. Bet jey tas Zmogus tokni Waikū, arba Waikū. Waikū ne turretu, tai jo Gentis, kurie jė aprupint ne norejo, nū jo Turto ir nieko ne gauri tur, bet ta Budawone wissq palaika. Nū Turto tā Zmonū, kurrie i ta Budawone atfusti ir ant kurrū Zšlaikimo dar kas Pinningū butu pridejes, ta Budawone nieko ne gauna, jey jie eze numirtu.

§. 128.

Sittus Pinningus, ne laukiant Budawonei per met' dūtus, Užweizdas Skarbnyč ds i sawo Rnygas, kurrosa užrašita yra, kiek Pinningū kas Met' surinkta ir kiek išdūta, irrašyti, o sittas Rnygas, arba Szitta Rokundq taipo itaishyti tur, kaip jam toj' Gromatoje, tiems Ponams per tą Budawone statitiems (Inspekcion) dūtoje, prirašita bus.

§. 129.

O kad sittos Rnygos, arba ta Rokunda Wyrausybei jau nususta ir nū jds perweizdeta yra, tai tojau rupinta bus, jeib is sittos Rokundos trumpq Rokundq sekancū Budū surašita butu.

I. Metui 179. passibaigant, toj' Budawoneje Teplawoj' buwo:

— Ubbagū is Miesū	} eze tur užrašita but is kur jie esant ir-
kiek Wyru ir kiek Meteriskū tarp jū.
— — is Dwarū arba Kiemū	
— aplink waikštinejančū Zmonū	

Prie tā dar Metū 179 — atgabbenti yra,

— Ubbagū is Mi sū.	} kaip pirma —
— — is Dwarū ir Kiemū	
— Aplink Waikštinejančū Zmonū	

Nū tā

— Mirre } cze tur uzrasīta but fiek Wyrū ir fiek Moteriskū ēfant.

— Poleisti }

— is wisso.

Szittokū Budū toj' Budawoneje aprupinti yra

— Wyrū

— Moteriskū

— is wisso.

Rastais Budawonēs aprupinti yra

— Waitū.

— Mergaičiū.

— is wisso.

Rastais Budawonēs Szpitoleje aprupinami ir islaikomi yra

— Wyrū.

— Moteriskū.

— is wisso.

II. Nū tā Pinningū, Kaip is pernisktēs Rokundōs numanoma yra

dar Skarbnycioje liko — — — Dol. Graf. Pen.

Mette 179 — surinkti yra

1) tarp tū, kurrie sawo Dalykū kas Met' dūti tur — — —

2) is gerōs Walēs dūta. — — —

a) Dowanos is N. N. — — —

b) Dowanos is mirstancio N. N. — — —

3) Darbininkai szittoj' Budawoneje uzpelne — — —

4) is perzengtoū Istatimū (Stropōs Pinningai) — — —

5) is Turto tū, kurrie Budawoneje numirre — — —

6) kas is ne laukiant dūta — — —

Is wisso surinkta — Dol. Gr. Pen.

Mette 179 — isdūta yra.

1) Ant Iblaikimmo Budawonēs — — — Dol. Gr. Pen.

2) — — — tū Zmonū, cze priimtū — — —

3) — — — Waitū — — —

4) — — — serganciuji Szpitoleje — — —

5) — — — semū Zalnerū nū tā is Ka — — —

6) — — — ralais Malonēs dūti Pinning. isdūta — — —

Is wisso isdūta yra — Dol. Gr. Pen.

Surinkta yra — Dol. — Gr. — Pen.

Isdūta — — —

Skarbnycioj' dar liko — Dol. — Gr. — Pen.

Mette 179 — is tū, kurrie sawo Dalykū kas Met' dūti tur, surinkta buvo — Dol. — Gr. — Pen.

Mette 179 — surinkta yra = — — —

Zaigi daugiaus — Dol. — Gr. — Pen.
arba ne tiek — — —

Zai deley to — — —

§. 130.

Szittokū trumpa Rokunda wokiskais, lietuviskais ir lenkiskais Rastais ispausta ir Landrotams, Steuerotams, Magistratams bey Amtorotams Daugummas nū jū nusustas bus, jeib jie tas wissiemis po Akkiū detu; tapojau Zeitunguse bey Kalendoruse nudrukawota bus, jeib

Ko znas tikray numannyt galletu, jog wissi Pinningai, kurrus subėti, do-
wanoti ir kittokiu Budu surinkti yra, ne ant kitto Reikalo, bet wieninte-
teley ant Iblaikimmo tos Budawonės bey tu Zmonu, jose esanciu, is-
duti ir wartoti esant.

§. 131.

Jey Metui passibaigus dar apie ketwirta Dalis nu tu Pinningu,
kurrus Padonai kas Met subėti tur, Skarbnycioje butu likkus, tai sekancie
Mette tiktai trys Dalys ($\frac{3}{4}$) nu tu Pinningu surinktos bus. Jey
dar Pusse tu Pinningu Skarbnycioj likko, tai ir tik Pusse tu, kurrus kas
Met subėti turretu, surinkta bus; bet jeygu ne tiek, kaip ketwirta Dalis
yra, Skarbnycioje butu likkus, tai to cze ne atbota, bet wissi Pinningai,
kurrus kas Met duti reikia, surinkti bus.

Bet pittokiu Budu tiktai sekanciuise Metuse nu tu Pinningu, kur-
rus Padonai kas Met subėti tur, ko nuleista bus; nesa pirmame Mette
40,000 Doleru, o antrame ir treczame Mette 20,000 arba 21,000 Do-
leru subėti tur, kadangi Itaisimas bey Waldimmas pittos Budawonės
jau tojau is Pradzios tikray ir twirtay reik ngruntawotas buti; to laus,
pirmjausey reik istirti ir prissimokinti, koku Budu wiska pittoje Buda-
woneje busenciamie Cze gerraus galletu itaisyti ir waldyti; gallausey ir
uz tai cze rupinnama yra, jeib Pinninau ganna Zopostul turretu, kadangi
Pradzioje kitto naujo Itaisimo nussidut galletu, kad Pinningu kokio arba
tokio Reikalo deley, nu kurrio pirma ni ks nieko ne gallejo zinnot, reika-
lingu butu, ir pirmuse Metuse, kaip tikray rodosi, didziasas Pulkas
Ubbgu nutwertis ir cze atgabents busent.

§. 132.

O jey po triu Metu issiroditu, jog, Metui passibigus, dar tiek
Pinningu Skarbnycioje likko, kad nu tu Pinningu, kurrus kas Met
subėti reikia, ko nuleist galima butu, tai tie Ponai (General. Direkzion)
diddeisei Wyrausybei Karalauczuje esanciei, (Etcats. Ministerium) irgi
Kamarai taipjau Karalauczuje, kaip Gumbinnej ir Marienwerder esan-
ciei nu to Zinne duti tur, tiek Pinningu Skarbnycioje dar esant, ir tiek
ant to Meto Padonams nu tu Pinningu, kurrus subėti tur, nuleist rei-
ketu; passup reik isrokot ir uzrasyt, tiek koznam nuleist galletu, o ta
Gromata, kurroj tai uzrasita yra, Landrotams ta Diena, kurroj
Edelmonai sawo Kampe sussirinko, paduti — bet Kreissteuereinneraerei,
Magistrotai ir Amtmonai pittokias Gromatas Kamarai nususti tur, po
kurrus gwynena.

§. 133.

Landrotai, Steuerrotai, Magistrotai ir Amtmonai kiems Ponams
(General. Direkzion) nu to Zinne duti tur, tiek Pinningu ir kadday tu
iskozno Rampe, is Edelmonu, is Miestu, ir is Dwaru (Walschzu) su-
laukt galletu.

§. 134.

Kadangi tie Ponai (General. Direkzion) jau is Rokundos pere-
jusio Meto mattyti ir zinnoti gal, tiek Pinningu Skarbnycioje dar likko;
tai tojau nauja Gromata reik rasyt, kurroje isrokota randama yra,
tiek

Kiel Piningū sekanciamē Mette Padonai sudėti turrės, o šitą Gromatą dideiſei Wyrausybei, Berlineſ' eſanciei, (General-Direktorium) praneſti ir iſ jōs ſulaukti tur, bau jii pavėlyſ, daugiaus Piningū iſ Padonū praſyt' ir ſurink'. Bet tačaus pagal Ruſū §. 115. dūtą Žodi, kurri eze tyciomſ dar wieng Kart' iſtarriam, wiſſientſ Žinę dūdā, jog nie. Kadōs daugiaus, kaip tiktan 40,000 Dolerū praſyti ir ſurink'i dūſim. Mums tačaus rodof, Kad tai ne buſent reikalinga.

§. 136.

Jen tie Ponai, (General-Direkzion) matytu, Kad toſ Budawoneje ſitą arbą ſitą Daiktą ſittai ir gerraus iraiſyt', reiktama butu, tai dideiſei Wyrausybei Berlineſ' eſanciei (General-Direktorium) nū to tojau žinę dūt, ſawo Miſli eze podrang ugraſyt' ir praneſti tur, jeib jii tai tikray apdūmot' ir Palepimū ant to dūt galėtu.

V. Apie Waldimma (Direkzion) tōs Budawonės.

§. 137.

Jeib wiſſi Darbai, ſittoje Budawoneje reikalingi, gerray ir dawadney eitu, tai ant to i Uzweidus ir Waldonus idėti ir iſtatyti pra Ponai, Karalauczuſe gwynantiej, kurrū Surinkimmas General-Direkzion waddinamas pra, taipſau ſitti Ponai, Teplawoje gwynantiej kurrū Surinkimmas Inſpekzion waddinamas.

§. 138.

Tie Ponai, General-Direkzion waddinami wiſſiſe Daiktūſe, pri tōs Budawonės priklausančiūſe, tiktai wienintelej po Ruſū bey po tōs Wyrausybės, General-Ober-Finanz-Krieges. ir Domainen-Direktorium waddinamōs, ir Berlineſ' gwynančiods, ſtow; o tūſe Darbuſe, ant Aprupinnimo ſenujū Zalnerū reikiančiūſe, po tōs Wyrausybės, Ober-Kriegs-Kollegium, waddinamōs, taipſau Berlineſ' gwynančiods ſtow. Szittai Wyrausybei tie Ponai (General-Direkzion) wiſſq, ka jie patys atſudyt' ne galėtu, nurapyti ir praneſti, o paſſuy tai daroti tur, kaſ nū tōs palėpta buſ.

§. 139.

Wyrausas tarp tū Ponū, kurrū Surinkimmas General-Direkzion waddinamas, wiſſados Praesidents wiſſū Kamarū, Pruſū Žemės eſanciujū, buti tur; dabbar Ober-Praesidents wiſſū Kamarū Pruſū Žemės, Farons v. Schröter Wardū, Wyrausas pra.

§. 140.

Wiſſi tie Ponai iſ tū iſrinkti buſ, kurrie ant Iſlaimo tōs Budawonės ſawo Dalhū dūda.

§. 141.

Muſū Dwarū deley Meſ norim, idant Oberpraesidents dy Kriegsrotū nū Karalauczu Kamarōs, tarp kurrū wiens, Kamarōs. Juſtiziarius waddinamas, buti tur, taipſau wieng Kriegsrotū nū Gumbinnės Kamarōs iſrinktu, jeib jie i tū Surinkimū tū Ponū, General-Direkzion waddinamū, galėtu primmami buti.

3

§. 142.

§. 142.

Taipojau ant to, Edelmonū deley, wieng Landrotā is tū, po Karalauczū Kamarōs, o wieng is tū, po Gumbinnēs Kamarōs ēsanēū, taipjau dar Edelmonai tarp sawēs dy Edelmony isrinkti tur.

§. 143.

Ant to, kas Miestū yra, wissados Buramistras (Miestowaldys) Karalauczujē ēsas, podrang su tūm Steuerrotū, kurrē Wyrausas tū Ponū (General-Direkzion) is tū Steuerrotū po Karalauczū Kamarōs ēsanēū tur isrinkti, dabboti ir uż tai rupinti tur.

§. 144.

Eže tokius Wyrus reik isrinkti, nū kurrū žinnoma yra, jog jie ismintingi, ypaczey tai tikkray permana ir žinna, kq sittame Urede atlikti tur, darbingi, sawo Lemisrē bey Artima tikkray myl ir su gera Wale bey Drasummū uż Nauds bey Giltū i sittä žmonū tikkray rupinng.

§. 145.

Jey tie Ponai sūsi renka, tai eže sittä Dawada reik laikyt. Wyrausoje Wiktoje Wyrausas tarp jū sedeti tur, o pasfuy jē Kriegsrotal nū Kamarū, pasfuy tus, tie is Edelmonū, o pasfuy tus tie is Miestū atsusti Wyrai (Deputirē) pagal sittä Dawada ir sawo Wardus Gromatosa użrašyti tur.

Wyresnis Kriegsrōt's wissados, jey Wyrausasis (Chef) Surinkime ne butu, wyrausajē Wieta tur.

§. 146.

Wissi sittie Wyrai, jey jie wissur tikkray darys ir is pildys, kas jiems palai, tikkray sulaukti gal, jog Mes ypaczey uż jūs rupisim, kad tropitus, kas ant jū Nauds pareit galletu.

§. 147.

Wissus sittus Wyrus, kurrū dar sittame Surinkime Ponū (General-Direkzion, reikētu, kaip ir Użweizda Skarbngēids, bey tū, kurs użrašyti tur, kiek Winningū surinkta ir kiek isdāta yra, (Kontrollēur) Wyrausasis tarp wissū (Chef) isrinkti ir Wyrausybei (General-Oberfinanz, Krieger- und Domainen-Direktorium) apie jūs žinng dūti tur, jeib jiji jūs priimt' palēptu. Bet kaczeg

§. 148.

Edelmonams rods Walle yra, tus Wyrus, kurrus jie i tū Surinkima tū Wyra, General-Direkzion wadinama, susti nor, pagal Wale didjosēs Wyrausobēs Karalauczujē esanēids, (Staats-Ministerium) patis tarp sawēs isrinkti; bet jiems tikl prigul, Wyrausamjam tarp tū Ponū (Chef der General-Direkzion) apie tus žinng dūti, jeib jissai dieisei Wyrausybei Berlinej' esanēiei (General-Direktorium) apie jūs rašyt, ir jiji palēpt galletu jūs priimt'. O tai niekadus ne reik użmiršt'.

§. 149.

Prie tū Gromatū, kurras del tū Wyra i tū Surinkima Ponū (General-Direkzion) primmamū rašyti reik, ne primalo toki brangu Popieru imti, ant kurro Karalaus Peczwečiei randasi (Stempelpapier) taipjau uż Garbēs Warda (Charge) ir kas tam lygū, niekam nieko ne primalo mokēti, irgi ant Pusto uż sittokias Gromatas nieko ne primalo mokēt; nesa tai wissq dykay daryti tur.

§. 150.

Wyrausasis is to Surinkimo Ponū (Chef der General-Direktion) jaunus Wyrus nū Kamaros (Kammer-Referendarien) sam gal isrinki' ir tiems palept', sittokias Gromatas, ir kas cze dar reikalinga butu, rasyt'.

§. 151.

Sitts Surinkimas Ponū ir Wyru waddinomas bus: Königlische Ostpreussische General-Land-, Armen- und Verpflegungs-Direktion, o sitts Uzrasas ir ant Peczwečio to Surinkimo randamas bus.

§. 152.

Wissi sittie Ponai ir Wyrai, General-Direktion waddinami, wissados po triū Menesū, arba tikt kas Puss' Met' toj' Stubboje, kurri jiems prirodita bus, surinkti turres; Bet tie Wyrai prie General-Direktion priklausantieji ir Karalauczuje gymenantieji, jey reikalinga utu. Kas Medelę, arba kas Menesi wien' Karr', arba tankiaus, ant Palapimmo Wyrausojo tarp jų, surinkti tur, jeib tus Darbus atliktu, kurrie cze butu atsiradę. Taczaus ir Burgmistruai is Karalauczū Wale bus wieng Wyra is Magistroto i sittokius Surinkimus sawo Wietoj' nususti.

§. 153.

Kadangi sittam Surinkimui Wyru (General-Direktion) is wisso pareina, ant wisso to dabot ir už tai rupint, jeib Musū Wistis bey Musū Wale, butent, kad Ubbagawim's butinay palautu, tikkray ispidita butu; tai

§. 154.

Sittiemis Wyrams pilas', ne tiktai patys pagal Statimus sittoje Gromatoje prirakitus tikkray elgtis', bet ir ant to astrey žuret' bey laiky', idant kiekwiens Rittū pagal jus tikkray elgtusi, o kiekwiens, kurs tai ne darytu, prirakitu Dudū kpropotas ir korawotas butu.

§. 155.

Jey tropitus', kad kas, del Ubbagū cze esanciu, itaisyt' ir daryt' reikalinga butu, kas sittoje Gromatoje, neigi sittuse jau prirakituse Statimuse aikkieis Žodzeis prirakita ir palepta yra, tai tie Wyrai (General-Direktion) tai Kamaroms tur pranesti, o Kamaros už tai rupinti tur, jeib tai itaisoma butu.

§. 156.

Jey ir Kamaros ne tikkray zinnotu, kas cze daryti reikent, tai nū to diddeisei Wyrausybei, Berlineje esanciei, (General-Direktorium) Zinng dūti tur, jeib jji passirtu ir paleptu, kas daryt' reikalinga butu.

§. 157.

Tiems Wyrams (General-Direktion) hpaczey prigul astrey ant to daboti ir už tai rupint', jog ta Budawone Teplawoj' esanti gerray waldžama butu ir loznas sawo Uredq tikkray pilmarotu; tolaus, jog ne perdaug Pinninū isdūta, bet wista kaip tikt galima sulakita butu; priegtam, jog wissi cze surinkti Ubbagai ir aplink waisktinejantieji Zmones tikkray ir dawadney dirbtu; jog i dy Puskū dalyti butu; gallausen, jog tie Daitai, kurrus tie Zmones padare ir pagatawijo, pardūti butu; taip.

taipjau ant wisso to daboti ir už tai rupinti tur, kas tie Elgimmo, prie Balgimmo ir Gerimo tū Zmonū priklausa, ir kaip su jais šitose Budawoneje reik elgtis?

§. 158.

Šitito deley wissi tie Wyrai per tą Budawone statiti, Inspekzion waddinami, wissuse Darbuse ir Daiktuse, prie tos Budawonės prieklausanciuose, tikray wienintelej po tū Ponū, General. Direkzion waddinamū, stow.

§. 159.

Tie Ponai, General. Direkzion waddinami, tolaus už tai rupinti tur, jeib tie Wyrai, kurrus pas tą Budawone istatiti reik (Inspekzion) wieni protingi ir ismintingi butu, priegtam tus Daiktus, is kuru Ubbagai eze kq pagatawyt ir daryt turetu, butent: Linnus, Wilnus 2c, taipjau tuleropus Werpalus tikray pažystu, wissokius Werpalus tikray atskirt' galletu bey zinnotu, koku Budū jus brangiausej pardit' galletu.

§. 160.

Taipjau tie Ponai akstrey ant to dabot' ir už tai rupinti tur, kad kiekwiens tū Wyru (Inspekzion) wissur tai darytu ir ispiditu, kas jam istatimuse šitōs Budawonės prirašita yra, o eze ne wienamui ne jokiu Budū ne pakentētū, kurs tai ne butu dars.

§. 161.

Wpaczey tie Ponai ant to daboti ir už tai rupinti tur, idant ta Budawone wissus tus Piningus, kurrus gauti tur, tikray ir dawadnay nū kiek wiens statitame Ezese gautu, ir kad šittie Piningai pagal Zraismą tos Budawonės ant to tikray wartojami butu, deley to sudėti ir surinkti.

§. 162.

Zey tie Piningai statitame Ezese dar ne wissi sudėti butu, tai tie Ponai, (General. Direkzion), tiems nū to rasyti tur, kurriems pilas, jus surinkt' ir už tai rupinti, jeib tai, kas dar stokotu arba felūtu, tojau sudeta butu.

§. 163.

Šittie Ponai (General. Direkzion) wpaczey Uzweizdejimą tos didžausōs Skrynės arba Skarbnyciōs Karalauczuje esancioš tur, kuroj Piningai tos Budawonės randasi.

§. 164.

Jeib tikray galletu i Rnygas i rashta' but', kiek Piningū šittoj Skarbnycioje butu, tai Kamarams, Landrotams ir Koznam, kurs i šitą didžausq Skarbnyciq Piningū nusuncia, tą paczē Dienq tiems, Ponomams General. Direkzion apie tai Zinņ dūti tur, o Uzweizdai šittōs Skarbnyciōs be Pawelijimo ir Palėpimmo tū Ponū ne jokius Piningus isdūti tur.

§. 165.

Trys Ponai is tū General. Direkzion waddinamū, Pradžoje kiek wiens Menesio tus Piningus šittoj Skarbnycioje esancius perweizdēti ir

ir perskaityti, o Užveizdai, Mėtui passibaigant, jiems sawo Rungas arba Rokunda po Ukliū deti tur; Szittą Rokunda jie taipo perweizdėti ir cze tai darnti tur, kaip jiems toj Gromatoje prirakita bus, pagal kurrę Rokunda paczōs Budawonės perweizdėti turrēs.

§. 166.

Tie Ponai, General. Direkzion waddinami prirakēs, Kiek Piningū kas Met' pagal §. 134. reikēs surinkt' ir kiek ant Iblaikimo tōs Budawonės bey tū Zmonū, joje esančiū, reikēs isdūt', o apie tai pirmucziaus dideiiei Wyraushei, Berlinejē esanciei, tur Zinnę dūti, jeib jist tai perweizdetu ir ant to Paleipimmą dūtu.

§. 167.

Tie Ponai, (General. Direkzion) mažausen wien' Kart' kas Met' Keliūs Wyrus i Teplawą nususti tur, kurrē tiktray perweizdetu ir is-
tirinetu, kaip sittoj' Budawoneje stojas' ir destis', ir bau wiskas dawad-
ney daroma, kas palepta. Wyrausasis (Chef) sittus Wyrus tarp tū,
General. Direkzion waddinamū, isrinkti o upaczen tus isrinkti tur,
kurrē jau ilgiausē ir daugiausē tus Darbus, Budawonei priklausenciūs
dirbe, ir priegtam wiską gerrausen zinn', ko cze zinnoti reikalinga.

§. 168.

Tie Wyrai cze ant to daboti ir tai istirinėti tur, kaip su Skarb-
nycia ar su Piningais sittoje Budawoneje esancieis yra; koki Waigi ir
Gerima, ir kas tam logu, Zmonēs gauna; koks Zopūstas Daiktū Ba-
dawoneje randasi; kokiūs Darbus Darbininkai dirbti ir kaipo dirbti tur;
kaipo sittie Darbininkai laikomi yra; is wisso, ant to daboti ir tai wiską
istirinėti tur, kas prie Itaisimo sitrōs Budawonės priklausā, taipojau
ir Rastus bey Gromatas, ar Rungas toj' Budawoneje esancias, perweiz-
dėti tur, bau ir cze wiskas dawadnāy butu.

Jey sittie Wyrai cze rastu, kas kokiū arba tokiū Budū ne gerray
ir dawadnāy butu, tai, jey galima, tojau tai tur užbraust', ir pagerint',
ir apie wissūs Daiktus, kurrus perweizdejo ir istirinėjo tiems Ponams
(General. Direkzion) Zinnę dūti, podraugen ir to Gromatą, kurreje wis-
kas užrašita, kę cze rado, jiems nususti tur.

§. 169.

Szittie Wyrai, jey deley tōs Budawonės ar i Teplawą, ar sittur kur nu-
fellant' turrētu, tą Gromatą, Direktorial. Vorspann-Pass' waddinamą, dykay
gauti tur, o tie Ukintinkiei, kurrē jās wežti tur, už kōzną Ukli ant
kōznōs Myles II Graš. ir ko ne Szillingą is didzofēs Skarbnyciūs tōs Budawo-
nēs gaus; lyg taipo ir tie Wyrai, kurrē cze Budawonės deley fellauti tur, ant
kōznōs Diendš, kurrē is sawo Nammū perleidžia, du Doleru is tōs Skarbnyciūs
gauti tur.

§. 170.

Kas, kurs is Edelmanū i tą Surinkimą Wyriū Teplawoj' esančiū, Inspek-
zion waddinamą, nusustas yra ir cze laikast, be tū Piningū, kurrus jis už Ur-
elius Ukintinkams dūda ir kurrus jis už sawo Kelonę gauna, priegtam dar 100
Dolerū kas Met' is didzofēs Skarbnyciūs gaus; o daugiaus nitefo, ney ant Diendš,
ney už Bezimmą.

§. 171.

Tas Gromatas, kurosa paraszita stow, kief Piningu tiems Wyrams is to Surinkimo, General-Direkzion waddinamo, is didzoses Skarbnyč ds ant kožds Dien ds dūti reik, kad jie iskellauti tur, Wyrau assis to Surinkimo (Chef), o tas, kurosa paraszita yra, kief Piningu tiems Wyrams is Surinkimo, Teplawoj' esancio, Inspekzion waddinamo, is Skarbnyčds dūti reik, kad tie iskellauti tur, Direkteris tos Budawoės verweizēti, sawo Warda užrašyt' ir palepti tur, jeib tie Piningai is Skarbnyčds dūti buru.

§. 172.

Užweizdejimui bey Waldimmui tds Budawonės, Wyrai Teplawoj' istatiti yra, kurrū Surinkimmas Inspekzion waddinamas.

§. 173.

Szittie Wyrai wissuse Darbuse ir Daiktuse, tai Budawonei priklausentiuse po tā Ponā General-Direkzion waddinamū ir Karalauczuję gnywenancū, stow. Kierwienam annū Wyru is tā, Inspekzion waddinamū, Istatimai styray prirabhti bus, pagal kurrus turrēs elgtis'.

§. 174.

Tamme Surinkime Wyru, Inspekzion waddinamū buti tur: wiens is Edelmonū ir nū jū cze atsustas; wiens, kurs Direkteris tds Budawonės yra; wiens Sudz; wiens Užweizdas Walgio, o wiens Užweizdas Skarbnyčds, kurs Piningus cze priimti' ir taip palepta bus, wēl is dūti tur.

§. 175.

Ta Wyra, kurs Edelmonū cze atsustas, Edelmonai patys tarp sawēs gal isrinkt', o jey tiems patiktū, tai jie wissados po triū Mētū kitta tarp sawēs gal isrinkt' ir i tā Surinkimma nu'ist'. Kittus Wyrus fitto Surinkimo (Inspekzion) Wyrausasis (Chef) is tā saw gal isrinkt', kurrus tie Ponai, General-Direkzion waddinami, jam po Akciū state, o didejei Wyrausybei (General-Direktorium) apie jūs zinne dūti, jeib jūi jūs priimtu ir istatitu.

§. 176.

Prie wissū tā Gromatū, kurras del fittū Wyru, Inspekzion waddinamū, rašyt' turretu, ne reik nū to brangaus Poperaus, ant kurrū Karalaus Peczwečiet stow, (Stempelpapier) imti, cze ir nieko ne privalo užmotēt', neigi ant Pusto, kad fittokias Gromatas bilie kur reiketū nusust'.

§. 177.

Wissi tie Wyrai arba Zmones, kurrū prie tds Budawonės dar reiketū, Bernai, Slugines, ir tas tiems ingūs, po tā Wyru, Inspekzion waddinamū, stow. Szittie Wyrai jūs tur isrinkt' ir tiems Ponams, (General-Direkzion) apie jūs rašyt', o kiese jūs istatys. Szittiems Ponams ir Walle, jūs ne prumt', jey ant to cze Prtežasciū turretu, ir fittus isrinkt' ir istatyt'; bet taczaus jie cze už tai rupinti tur, jeib tarp sennū Zalnērū, ant Aprupinnimo jau pastirtū. fittokias Zmones isrinktu, o apie tā senā Zalnērū, kurrū cze isrinko, didejei Wyrausybei (General-Direktorium) rašyti ir jei nū to Zinne dūti tur.

§. 178.

Jey tie Wyrai, Inspekzion waddinami, Teplawoj' sussirenta, tai tarp jū tas, kurs rā Edelmonū cze atsustas yra, pirmaje Wieta tur; o jey fittsai butu iskellawes, tai Direkteris jo Wetoj' yra.

§. 179.

Szittame Surinkime Wyru, Inspekzion wadiname, Direkteris didžausa ir wyrausa Urėda tur. Jamui pūlas ant to dabboti ir už tai tikray rupint, kas
Buda:

Budawonės yra; rupinti tur jissai už tai, jeib wiskas dawadney tarp Darbininkū eitu, jeib Czyskummas tarp jų butu, koznas sawo Darbą turretu, sawo gerą Walgį gautu ir gerray elgtuff; dabboti jis tur ant Pinningū, kurrie surinkti, ir kurrie wel isdūdami; ant wissū Daiktū is kurrū cze kę daryti tur; rupinti tur už tai, jeib wissi Daiktai, kurrus Darbininkai padare, gerray partūdami butu; dabboti tur ant wissū cze esancū Shuzaminkū ir ant wisso to, kas pri tōs Budawonės bey jo Waldimino fokū arba tokū Budū priklausā, taipjau ant Uzweizdo Skarbnycios, arba ant to, kurs Pinningus surinkti, i sawo Knygos rakyt ir wēl isdūti tur, kad reikalinga yra. O jeib zinnotu, kaip wissūse fittūse Dalytūse elgtis turretu, tai jis tai wiską toje Gromatoje prirabita ras, kurri ypaczey Budawonei dūta yra — o jeib ir zinnotu, kę daryti reik, kad Ubbagai ir aplink waikstinejantieji Zmones atwēdami yra, ir kaipo pries jus passielgti reik, tai jis skaityti tur, kas weczioje Dalije fittōs Gromatōs parabita stow.

§. 180.

Bet wiens, arba be Zinnant wissū tū Wyrū, Inspekzion waddinnamū, kas Direkteris tiktan labbay mazus Daiktus ir Darbus atlikti gal. Jey diddi Daiktai arba Darbai cze rastuff, tai tus wissiemis Wyrams fuffrinkus pranesti tur.

§. 181.

Szittie Wyrai kas Nedele wien' kart', o priegtam dar, taip tankef fuffrinkti tur, kaip reikalinga butu.

§. 182.

Jey Daiktai arba feip kas rasuffi, arba nussidūtu, kę fittie Wyrai pagal Gromatą tiems dūta, patys ir wienintelef ne atlikti, neigi atfudyt' galletu, tai apie tai tojau tiems Ponams (General-Direkzion) Zinne dūti tur.

§. 183.

Nedelei passibaigant, fittie Wyrai, (Inspekzion) nū wisso to, kas cze nussidawe, ir jų Surinkime pranesta buwo, tiems Ponams (General-Direkzion) Zinne dūti tur, ir podraug Zinnoma dūti, kas is tū Wyrū jų Surinkime ne butu buwes ir kodelen ne buwes.

§. 184.

Jeyau tarp fittū Wyrū (Inspekzion) wiens arba daugiaus butu, kurrie dar fittā Urėdą turretu, o deley sawo Darbū i tą Surinkimā teit ne galletu, tai jis reik paleist' ir fittus i jų Wietas istatyt'. Taipojau tą Wyrā, kurs wissados sweiks buwo, o taczans tris Kartus paciluy, arba kēturis Kartus per Met' i tą Surinkimā sawo Kaitēs deley arba tycioms ne butu tejes, reik atstatyt' ir fittā i jo Weta i statyt'. Cze ir jau kiekwienam aiskey numanoma, jog tiems Wyrams, paczof Budawoneje gwynantiems, ypaczey prigullint, koznā Kart' drauge buti, kad tie Wyrai cze fuffrenka.

§. 185.

O ypaczey tam istatitam Sudjai tōs Budawonės prigul, koznā Kart' i tą Surinkimā teiti, kadangi cze kō ne koznā Kart' reikalinga bus, Prowā daryt'. Deley to tai, kas cze §. 184. sakita, ypaczey jamui sakita yra. Priegtam Mes cze dar p'lepxiam, jog, jey fitts Sudza butu isfektawes, ir tik po triū Dienū wēl parkēkaut' galletu, o tamne Cze Ubbagai ir aplink waikstinejantieji Zmones cze atgabbenamū butu, wiens Sudza is Teplawōs, kurri Direkteris tur dūt' atwaddyti, jis tojau su aera Wale perklauffinetu; už tai jam Skarbnycios Uzweizdas ant koznōs Dienōs tris Afminnius dūti, ir tus nū Algōs to Sudzōs nu-traukti tur.

§. 186.

Koznam Menestui passibaigant, tie, Inspekzion waddinnamū, Surakimā, is kurrio numanoma, kas isgabbents ir kas atgabbents esās, bey wissas fittas

Gromatas, arba Nussidawianus tokiū Budū, kaip jiems prirabita bus, tiems Ponams (General-Direkzion) nususti tur.

§. 187.

Tojau pirmosa Dienosa kojno Menesio tie Wyrai, Inspekzion waddinnami, tus Punningus, Skarbnycioj' Budawonės esancius, perškaititi, taipiau peržurėti ir perškaititi tur Zopostą Linnū Wilnū ir wisso to, kas ant Runo Iblai- kimo pareit', bey Zopostą Werpalū ir kas tam lygū. Mazausen trys is ta Wyra Inspekzion waddinnan il cze podraugay nueit ir tai wiskā peržureti tur. Wiskā, kā jie cze rado, uzrašyti, ir tū Surakimnā tiems Ponams, General-Direkzion, nususti tur. Jey Punningus perškaitē, tai cze ant to dabboti tur, bau tai su tūm' kas tosa Knygosa (Journal und Manual) bey Kmittonēsa parabita stow, sutar; o jey cze ne taipo rastu, kaip but' turretu, tai tus, kurre cze kalti butu, paklausti, su jeis apie tai kalbēt' ir uz tai rupinti tur, jeib wiskā jau dawadney itaisita butu, kad antrā kart' Punningus perškaititi tur.

Lygu Budu rupinti ir daryti tur, Zopostā Linnū ic. peržuredami.

Is wisso, wissi tie Wyrai, Inspekzion waddinnami, uz tai rupinti tur, jeib tojau po to Ezeso, kurrame annie Wyrai Zopostā Budawonės perweizdejo, tikfran ismoku ir zinnotu, kas Budawoneje esant ir kaip su je stow, ir kas joje perejusame Menesije butu nussidawus; kā ne gerray esant, randa, tur uzdraust', ir gerraus itaisyt' kur reikalinga butu; bet kur ne zinnotu, kā reikienti daryt, tiems Ponams (General-Direkzion) apie tai reik zinne dūti, ir podraugay ra- šyt', kas jiems gerraus esant roditus.

§. 188.

Punningus koj' Skarbnycioje esancios rods kas Menesi reik perškaititi, bet priegtam ir dar du kart' per Met' tiems Uzweizdams tai ne zinmant, perškaititi tur.

§. 189.

Kożnam Metui (butent nū skwentōs Traicēs ikki skwentōs Traicēs rokojams) passibaigus, arba welausen 15toj' Dienoje Pudimo Menesio, Uzweizdas Skarbnyciōs rōds Budawonės Rokundā nū wisso Mēto, prie kurrōs podraug Surakimnas wissū Ry- kū ir Daiktū, Budawoneje esanciū, buti tur, tiems Wyrams (Inspekzion) padūti tur; wissi tie Wyrai tū Rokundā perweizdeti, ir peržureti tur, bau wissi tie Rykai ir Daiktai Rokundos' parabiti, cze ir tikfran butu, potam wissi sawo Wardus Lud- dijmui parasyt' ir taipo fitta Rokundā su wissais Paminklais ir Pagraudeni- mais, apie tai, kā cze ne gerray esant, rado, jey tai ne tojau Wētoj' pagerint gallejo, tiems Ponams General-Direkzion, Pudimo Menesiu passibaigant, nu-usti tur.

§. 190.

Szittie Ponai (General-Direkzion) tū Rokundā priūmti, ir tikfran perweizdeti tur, o kā ne geray esant radē butu, tojau uz rasyt' ir tū Uzrasā tiems Wyrams (In- spekzion) nususti tur, jeib jie Uzweizdai Skarbnyciōs tū padātu, o jissai ant to sa- wo Utsakimus dūti; potam podraug su fittais Utsakimais tū Rokundā didei- jei Wyrausybei (General-Direktorium) welausen Puffeje Rugpjučio Menesio nususti tur, jeib jiji tū tiems Wyrams, (Ober-Rechenkammer) padūt' galētu, kurre je ant naujo perweizdes.

§. 191.

Jey fitta Rokunda is Berlinės jau wel atgalos susta yra, tai tie Ponai, (General-Direkzion) rupinti tur, jeib is fittōs Rokundōs tokiā trumpā Rokun- dā, kaip §. 129. prirabita randam, kurasita butu. Tū trumpā Rokundā didei- jei Wyrausybei, (Staats-Ministerium) ir Kamarai, taip Karalauzujē, kaip Gumbinne' ir Marienwerder esanciei, nususti tur, bey uz tai rupint', jeib nu- drukkawota ir wisslems' zinnotu butu.

§. 192.

Mes fittūmi taipjau tiems Wyrams Karalauzujė, (General. Direkzion) kaip tiems, Teplawoj' ėsantiems, (Inspekzion) tą Balnybę dūdam, butent, kad jie už Gromatas, kurras del tōs Budawonės ant Pusto dūda, nieko ne priwalo užmokēt, neigi prie tokiū Gromatū tą brangu Popieru (Stempelpapier) imti, neigi kittokū Budū tą užmokēt; taipojau už wissus tus Daktus ant Išlaikimo tū Zmonū toj Budawoneje reikalinaus, ben už Linnus ir Wilnus, kurras Darbininkai werpti tur, ir kas tam lygū, ne priwalo Akcišę mokēt. Bet tacjaus cze tiki' ant to dabboti reikama yra; — butent:

Už wissas tokias Gromatas, didžiū Péczwečiu užpéczwečitas, ir ant kurrū užrašita stow: Ost. Preussische Land. Armen. Sachen, tai esti: Daktai, del Ubbagū, Prusū. Zemes' ėsancū, rašiti, nieko ne priwalo ant Pusto užmokēt. O kaczeig pagal I statimus, del Pusto prirajitus, tokios Gromatos, ant kurrū didis Péczwečis ne randasi, dykay ne gal ant Pusto priimamos buti; tai Mes tacjaus fittōs labbay naudingōs Budawonės deley norim' pawelyt', kad tokios Gromatos dykay priimamos butu, jengu tie Wyrai tiktai Pustmistruvi rodys, kad tiktai Ubbagū deley rašitos yra. Gromatos, kurras ne užpéczwečitos, ant Pusto butinay ne priimamos bus.

Jey tie Wyrai Pinnings tōs Budawonės per Pustą kur nusust' norētū, tai jie tiktai už tūs kurras seniems Zalneriems nusuncia, ant Pusto nieko ne priwalo užmokēt, bet kittus dykay priinti ir kur nususti, ne galime pawelyt'. Bet tacjaus Mes ir cze norim' pawelyt', kad tie Wyrai Berlinej' ėsantieji, (General. Direktorium) su tais Wyrais General. Post. Amt waddinamais, apie tūs Pinnings, už kurras ant Pusto. Pustpinnings užmokēt' reikia, po wiens Meto fuffikalbetu, ir apie tai sutiktu, kiek cze dūt' turretu. Nū to brangaus Popieraus (Stempelpapier) pri tū Gromatū, kurras del tōs Budawonės ben del tū Wyru, kurre cze istatiti, rašyt' turretu, butinay ne priwalo imti — neigi ne wiens tū Wyru už sawo Uredą arba Garbės Wardą, arba už tai, kas cze del jo rašita butu, nieku Budū ne priwalo tą užmokēt. Mesa wissi nū to walmi yra.

Jey Užweizdai Starbnčiods (Rendanten) Laidawimui už Pinnings, per kurras statiti, sawo Rammus arba Turta statyt' norētū, o tai nū Sudžōs lokio arba nū Magistrotu užrašyt' dūda, tai jie cze už nieką, kaip tiktai už tą Rakimą tiel (Sporteln) užmokėti tur, kaip jau senney prirashita yra; bet jey Laidawimui Apleitinniq (Pfandbrief, Wechsel) arba kittokiq Gromatą dūda, kurri lyg kaip Pinningaai patys glloj', tai jie fittame Dalyle nieko ne priwalo užmokēt; kadangi Sudžai cze ne reik' tokie Gromatą (Kauzions. Schrift) rašyti.

O jeyb ir fittame Dalyle ložnas ne tikras Bartojims gaisintas butu, tai Akciž. Pinnings už wiską, kas ar ant Runo Reikminės ir Išlaikimo tū Zmonū, cze ėsancū pareitis, ar ant kitto ko kittos Budawoneje reikalingu butu ir pikt' turētū, ir už tą pagal I statimus Akciž. Pinnings mokēt' palepta yra, cze rōds mokėti tur, bet fittie Pinningaai is Akciž. Skrinės kas Menesi, butent Menesiui passibaigus, wel atgalos dūri bus.

VI. Apie Aprupinnimā Ubbagū, Rusū Zemes' gimmusiū.

Kaczeig tą Budawone Aprupinnimut Ubbagū pabudawota ir itaisita yra, taitacjaus Draugystes ben Wyrausybės mislittine tur, jog joms dabbar jau ne reik' kient, ney priwaiant, už Ubbagus, jū kampe ėsancius, rupinti. Per fittą Budawo-

darwone ir jōs Itassimā cze tiktai tai, tas joms ant Itlakimo sawo Ubbagū daritt
pūlas, palengwinta bus.

§. 194.

Tog'del Mes wissus tus Apstatimus bey Palepinimus, Furrus Ste'o deley,
jau 21toš Dienoje Budimo Menesto, Mette 1735, 20 toš Dienoj' Brodunio
Mette 1739, 6toš Dienoje Sausio, Mette 1740. ir 2Stoj' Dienoje Sultelio Me-
nesto, Mette 1748. isdawem, fittūmi amaušinnam', bey wissoktoms Worau-
sybēms ant naujo astrey palepjam', tikfray ant to dabboti ir laikyti, jeib wiss
pagal fittus Palepinimus bey Itatimus elgtusi, hau Kaltes ant sawes turrēs.

§. 195.

Taczans Mes tiems, Furrū Mestūse, ir tiems, Furrū Dwarūse arba Kle-
mūse gwemena, Aprupinnimā tā Ubbagū is musū Žemēs, tiek, tiek tik' galima,
palengwinti norim.

§. 196.

Todeley, jen tiktai tiems Itatimams, pirmoje Dalyje fittūs Gromatūs
op'e tai p' irafittienis, ne priektarauu, ir tas Ubbags, Musū Žemeje gimmes,
toje Budawoneje Teplawoj' galēs priimmamas buti, nū kurrio asken isiroda, jog
jau ne joku fittu Budu ne galeru pagerintas buti, ir nū kurrio žinnoma, kad jis-
tai jau per 6. Mettus toš Wetoš tur gimmes, ne buwo, bet per wissa fittā Czesa
apiuk' waikštinejo ir ubbagawo.

§. 197.

Engu Budu ir tas musū Žemēs' gimmes Ubbags cze priimmamas buo, Furs
Ubbagawimo deley-jau wien' Kart' ar i Kalejima, ar i Euktuse gabbens ir kora-
wois buwo, o paleytas, wēl ubbagawo ir nuwertis yra.

§. 198.

Bet taczans, neigi tame Dalyje, kaip §. 196, neigi tame, kaip §. 197. pa-
rašita stow, Ubbagū Musū Žemēs' gimmusi i Teplawa ne gal nugabbeni dūl',
teli pirmuczans tiems Bonams (General-Direkzion) wissā, kaip su tūm' Imoguz-
mi ēsant', nurase, o jie tai tikfray butu ismeginne ir pastuy paweltje, jog tas
Ubbags priuntas butu.

§. 199.

Kadangi Karalauczuje daug Budawonū randasi, kurosa Ubbagai gal
priimmami ir aprupinnami buti, ir todeley fitts M' estas ne tiek Pinningū, kaip
fitti M' estai, ant Aprupinnimo Ubbagū i Teplawa nusuncias; tai deley to ir is
Karalauczū tik'ai tus cze gimūsus Ubbagus i Teplawa nususti gal, Furrū Kale-
j me arba Euktusej' sawo Korawone iskenteje o paleisti ne sakyti gal, kūmi bu-
en' ē ame Czese isilaityt' galetu, ar noretu. Ezittame Dalyje taczans ant Itatimū,
§. 6. pirrašitū, reik dabboti ir pagal jūš elgtis'.

§. 200.

Atpency wissi aplink waikštinejanteje Imones, ar Karalauczuje, ar fittame
Mieste, ar Dwarūse ir Kiemūse nutwērti, i Teplawa nugabbenami yra.

§. 201.

O jeib wissi Musū Badonai Žinne nū to gautu, jor fittoj' Budawoneje
wissab gerray sēkasi, ir ne surinkti Pinningai ant so tikfray wartojami, ant so su-
rinkti

rinkti yra, jeib pręgtam ir kognia Parapia pagraudenama butu, daugiaus Pina-
ningū ant Iškaimo bey Aprupinnimo Ubbagū rōj' Parapioje esanciū, tudēt, tai
Mes sittiūmi tā Palepimma dūdam, jeib wissosa Baznyčiosa Ryt-Prusise, Letu-
woj' ir tūse Kampū ē, Ermland, Martenwerder ir Kresenburg esanciōsa, kas Met
6 toj' Nedeloje po Uzgawenū, arba Werbū Nedeloje, Rozontis arba Miša ant Raus
dōs Ubbagū laikoma butu.

§. 202.

Szittoje Rozontie arba Mišoje Runningai Parapionams po Akkū dēti ir
astrey rodyti tur tā Iškada, kurre is Ubbagawimo, kaip pirma burwo, turrejo, ir
podraugey items rodyti tur tā Rauda bey Geradejnste, kurri is to atsiranda, kad
Ubbagawims uždraustas, gaisintas ir palowe. Szittūmi jūs upaczen pagrau-
denti tur, jeib jie toli daugiaus is gerōs Szirdiēs bey Waiēs ant Iškaimmo Ub-
bagū, jū Kampe esanciū, sawo Dalykū pridetu ir taipo uz jūs rupintu.

§. 203.

Po sittiōs Mišōs Kollectā laikyta bus, o wissie tie Panningai, kurrus Pa-
rapionai cze sudēje, i tā Strynē dēti bus, kurri kognoj' Parapioje, Iškaimo be
Aprupinnimo Ubbagū deley, joje esanciū, randasi.

§. 204.

Po tōs Mišōs podraugey tā trumpā Kolunda §. 129. prirasitā nū Rozelny-
ciōs wisiems pastaita bus. Ant to tie Ponai (General-Direkzion) Daugumma
sittokū Kolundū nudrauffawoti dūt, ir dideyet Wyraushbei, (Staats-Ministe-
rium) nususti turēs, jeib Runningams padūtos butu.

§. 205.

Kiekwienam Walle yra, tiems Donams (General-Direkzion) sawo Mišū
pranest, jeib kas žinoti, jog koks Dalks pas tā Budawonē fokiu arba tokiu
Budu gerraus gallētū itaisitas ir tūmi Ubbagawimmas dar labjaus gaisin-
tas buti.

Wissab, kō toks žmogus cze sakys ir pranest apmislita ir isinēginta, o jeib
galima butu, taipo itaisyt, tai printa ir taipo itaisita bus.

§. 206.

Kognas pagal wissus Istatimus bey Palepimus, Szittoje Gromatoje dū-
tus, astrey elgtis ir jūs tikran ispidyti tur, o Mes cze dar wienā Kart' sakam'
jog kognas žmogus, kōks ir butu, tai ne daras, kas cze palepia, taip didey
stropojamas ir korawojamas bus, kaipo butu uz pelnēs.

§. 207.

Mes sittiūmi ir Landrotams, Steuerrotams, Magistratams, Amtmonams
bey Purstnikams palepjam, jeib jie netiktai patys darytu ir ispiditu, kas Szittoje
Gromatoje parasita yra, bet jeib jie ir tiems, kurrie po jū skow, butent upaczen
Wakmistrams, Szaltvsiems, Leseninkams, Wartams, ir kas tiems lygus, tai as-
trey sakyti, kas jiems pagal sitta Gromatā daryti pūlas; butent, kaipo Ubbagus
bey aplink walfstinejančiūs žmones turretu istirinēt, kaipo Wyraushbei apsakyt,
kaipo jūs sugaut, arba nutwert' kaipo jūs padūt ir i Teplawā nugabbenti tur. Jey
jie tai ne darys, tai jie patys wisso to, kō amne žmones deley to ne tikray atlikko, kas
dangi jiems tai ne tikray sakota burwo, per kaltus laikyti bus.

Wakniſtrams wparczy przigul, tus Ubbagus ir aplink walfſtinejančius
Zmones, kurrus ant Wieſkielo a ba Karčiamosa, (kurras tankien perjeſkoti tur)
raſtu, tojau nutwert, ir arczauſey eſarčiam Szaltyſui padūti.

O jeib ir Kiemiſe, Szaltyſui ir names' ne eſant, ſittame Dalyle nieko ne
nzmirkta, bet wiſlab gerran atlika butu, tai wiſſi Ponai bey Amtmonai uż tai
rupinti tur, jeib kożname Kieme iſminčingą ir wierną Gaſpadoru iſtatti, kurb,
Szaltyſui iſkellawus, wiſlab darytu, ka daryt' reiketu.

Po ſittos Gromatės Mes patys Muſū Wardą paraſem ir Muſū Kara-
liſku Peczwėciu tą dawem użpeczwėtyt

Iſdūta Berlinej 3toj Dienoje Kaptriſcio Menefio Mette 1793.

Priczkus Willus.

v. Carmer.

v. Berder.